

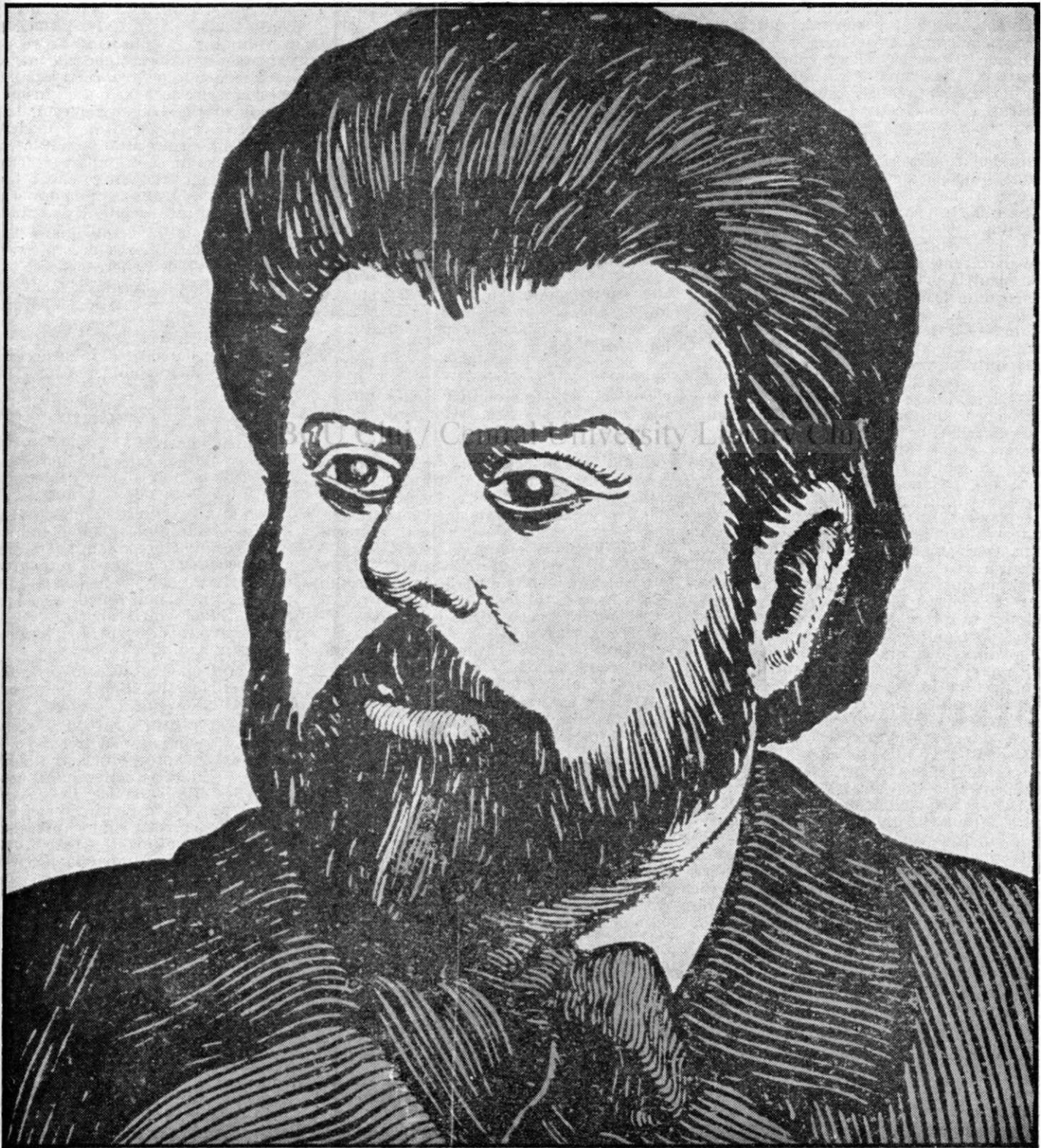
Universul

literar

Anul XLV Nr. 44

27 Octombrie 1929

5 Lei

IOAN CREANGA

C t i t o r i i

IOAN CREANGĂ 1837—1889

de PAUL I. PAPADOPOI.

S-ar părea că I. Creangă ar constitui într-adevăr, o excepție onorabilă, porumbielul în măsură să ne anunțe că, și în sufletul românesc, ar fi pătruns puterea de înțelegere a celor inzeștrați că măcar față de acest spirit luminat semenii (contemporanii și posteritate) nu vor fi fost tocmai atât de nedrepti.

În mod firesc la această concluzie ne-a dus faptul însemnător că, dintre scriitorii noștri, I. Creangă este cel mai cunoscut, cel mai citit, cel mai editat, cel mai popular.

În realitate această încheiere e numai superficială adevărată. Cei ce ajung la ea uită — din păcate — atâtea și atâtea împrejurări hotărâtoare.

Se uită, în primul loc, că nici I. Creangă, după 40 de ani dela dispariția fizică, nu are o ediție model, că, pentru el, nu s'a hazardat nimeni să facă nici atât cât pentru prietenul său, M. Eminescu — în numele căruia o cunoscută editură a putut sacrifica — mai mult pentru reclamă — câteva sute de mii de lei, că toți cei cari vor să-l cunoască nu-l pot găsi într'un volum convenabil și ca tehnică, și ca preț, și ca îngrijire interioară. Și să nu se neglijeze, un lucru: o asemenea ediție n'ar întârzia nici o lună în rafturile librăriilor.

Dar se mai uită atâtea alte împrejurări, în fruntea cărora, pe lângă cea de mai sus, trebuie adăugat amănuntul usturător că, nici pentru acest scriitor atât de popular, nu s'a ostenit (trec peste atâtea laudabile încercări ca acela a lui Em. Gârleanu sau a Institutului de literatură, pe care o așteptăm tipărită) să-i închine un studiu devotat și tihnit, înțelegător, conștiințios și mai ales — complet, fără prea mult zarzavat istoric și fără prea multă amănunte primejdioase, nimeni — nici un cercetător, nimeni — nicio editură. Aceasta și pentru că, la noi (cel puțin aceasta este credința generală) astfel de scrieri nu se cer. Un astfel de studiu ar fi fost de folos și în sine, dar și prin aceea că ar fi apărut personalitatea literară a lui I. Creangă de unele acuzațiuni (ca aceea de regionalism) care i se aduc.

Dar se mai uită un lucru grav: se uită faptul că, îmbuibați de rafinamentele unei literaturi de import, am reușit, zi cu zi și cu an, să eliminăm din sfera înaltelor noastre preocupări (care, uneori, sunt atât de egoiste și de meschine) încât din înalte devin joșnice, literatura sănătoasă și atât de neaoș românească, fără a fi, prin aceasta, mai puțin universală, a lui I. Creangă, am reușit să ne sustragem de sub influența ei înălțătoare și, s'o calificăm, fără răpădere și fără gust, ca literatură pentru copiii claselor primare și pentru sătenii așezărilor celor mai înaboiate. Am făcut din ea, inconștient, o literatură a inculturii ca și când numai copiii și tărani ar trebui să cunoască viața de copil și de locuitor al satului. Orbiți de amăgitoarele falene ale atâtor *ismuri*, nu

ne-am dat seamă că, în opera sa, se oglindește universalul, eternitatea, omeneșul și că valoarea acesteia este cu atât mai mare, cu cât, luată dintr'un cadru restrâns și aproape primitiv, reprezintă, în întregime și cu toată seriozitatea, tot complexul de însușiri ale adevăratei capod'opere.

Să ne grăbim, prin urmare, s'o recunoaștem: am fost cu totul nedrepti față de realizările lui I. Creangă, din care am făcut, după cum ne-a venit, când un folclorist priceput, când un simplu povestitor glumeț. Am mers până acolo, încât am putut ajunge la greșita încheiere că, pe scara deerarhizare a operelor literare, aceea trebuie situată mai sus, care și-a adunat materialul dintr'un mediu mai cultivat sau numai... mai înaintat în vârstă. Am făcut acest lucru în calitate de teoretician și fără strânzere de inimă și, pentru că ifosele noastre să imprumute mai multă greutate, lui Creangă i-am alăturat pe Caragiale pe care l-am acuzat de prea mult mahalagism.

N'am vrut să ținem seamă nici măcar de sacrificiul pe care Creangă l-a făcut coborându-și cu credință, inspirația, la nivelul de înțelegere al celor mulți, n'am putut vedea în opera sa nu numai decât cea mai desăvârșită realizare artistică a genului, dar măcar (ceea ce nu i se poate nega chiar de nespecialiști) prilejul cel mai curat de înfrățire a claselor sociale, de armonizare a vârstelor și neamurilor, de unificare a sufletelor prin ajutorul artei celei mai depline.

Fără de Coșbuc am fost mult mai generoși: am recunoscut că, în poezie, lui îi revine meritul fericitei armonizări, încercate fără succes de Alecsandri și Eminescu.

Ne-am ferit însă ca de foc să fim compleți și să adăugăm că adevăratul premergător al acestei înfrățiri este Creangă, acela care, inspirându-se din viața și sufletul celor mulți, a scris pentru toată lumea, începând tocmai cu cei puțini.

În modul acesta, pășind, cu grije, din greșală în gresală, ne-am mai descoperit conștiința de un nume și calitatea de cetitori de o sarcină.

De ce-am făcut-o? Poate și din condescență față de propria generație. Nevoină să plutească numai asur ra ei grava acuzațiune a lipsei de recunoștință, am făcut tot ce ne-a stat în puteri spre a-i împări curajul și riscurile. Interpretată astfel cât de bine se asociază ofensa noastră cu acelea ale contemporanilor cari nu puteau înțelege că un preot poate frecventa teatrul că prin urmare, acesta și alte mici semne de independență nu pot constitui, în nici un caz, (mai ales când sunt contrabalansate de reale merite și calități profesionale) tot atâtea „fapte”, incorrigibile și incompatibile cu caracterul său de cleric în măsură să-l excludă, fără milă, și din demnitatea

bisericească, și din aceea didactică pentru care se pregătise atât de temeinic.

Dar faptele-s fapte.

Iată-l pe Ion Creangă muritor de foame („exclus din catalogul clericilor bisericești și pentru totdeauna neadmis în cler”), iată-l deschizând, pe str. Primăriei din Iași, o tutungerie, spre a-și câștiga agonisi pâinea unor zile negre, dat de abundență pentru cei aleși. Și toate acestea pentru ce? Ne-o zice însuși: „faptele incorrigibile cu caracterul de proci” nu pot fi decât „spiritul de modestie, independență, sinceritate, onestitate, franchețe, curajul opiniunilor și fermitatea de caracter” iată din ce cauze I. Creangă trebuia să rămână muritor de foame sau... să se facă debitant de tutun.

Fără îndoială o mai mare batjocură nu i se putea rezerva acestui spirit aleși și stăpânilor de generații.

Oricum ar fi, lucrul s'a făcut cu toată seninătatea caracteristică și, fiindcă s'a făcut, iată atâtea alte generații solidari, zându-se, prin cealaltă lipsă de recunoștință, timp de 40 de ani, cu aceea care a putut să-și ia răspunderea unei astfel de fapte.

Am, prin urmare, dreptul să deduc în niștit că nici față de I. Creangă n'am fost prea generoși?

Și să nu se uite un lucru: această generozitate n'ar fi fost de loc gratuită, nici într'un totul nejustificată.

Calitățile sale profesionale (vezi: Miștinea preotului la sate) o îndreptățeau cu prisosință: preot luminat și conștiințios, pedagog emerit și în curent cu noile îndrumări didactice — Creangă putea fi lăsat în liniște să-și exercite, pentru binele țării noastre, cele două profesii. În desfășurarea lor nu putea lăsa nimic de dorit.

Cu atât mai puțin și în cealaltă carieră — publicistică-literară — care l-a ridicat atât de sus.

Natural că, nici de data aceasta, nu putem fi nedrepti. S'a trecut cu vederea peste o bună parte din activitatea scrisă a lui Creangă. S'a renunțat astfel la scrierile sale didactice în măsură să-l încadreze printre pionii acestei literaturi la noi. S'a crezut că întocmirea unui bun manual era atunci o treabă ușoară și de aici cea condamnabilă tăcere asupra acestui capitol pe care, totuși, glasul suna dintre confimporani, a încercat să-l limpezească. Mă refer la un raport al lui Eminescu privitor la acel „Povăritor la celire prin scriere”, un fel de metodică a învățământului primar legată de acel „abecedar compus de Creangă, Ienăchescu, etc. care, până acum, e cel mai bun abecedar românesc”. Cercetându-l de aproape, revizorul școlar Eminescu îl recomandă tocmai pentru că „aplică în privirea spiritului omeneș, a celei metode pe care naturalistii o recomandă pentru corp”, metoda intuitivă prin care copilul „nu se învață a judeca, cetind judecăți scrise gata de auzit, ci ju-

decând singur și dându-și singur seama de natura lucrurilor".

Iată, așa dar, două titluri incontestabile.

Să nu se uite însă că la acestea se atinge cu mândrie al treilea, cel mai permanent, cel mai neîndoios acela de șlefuitor neîntrecut al cuvântului, concluzie care ne duce cunoașterea aprofundată a nemuritoare sale opere literare, formată din snoave, fabule, anecdote, basme și în deosebi amintiri în care a rămas neîntrecut, unicul creator al genului — fără să mă gândesc la versurile pe care le-a scris, la fragmentele pe care le-a cules din popor, la atâta bogăție de scrieri (printre care și o comedie) trecute din mână în mână și — la urmă — pierdute pentru totdeauna.

Firește că rostul acestui articol nu poate fi o analiză, chiar sumară, a permanentului din opera literară a lui Creangă. El trebuie să accentueze totuși două laturi în care a rămas neîntrecut: basmele care, să nu se uite, în nici un caz nu pot fi socotite simple culegeri, ci adevărate creațiuni în care spiritul artistic, al autorului prelucrează, atât materialul oferit de fantazia și viața poporului, cât mai ales haina lingvistică. Și că Ioan Creangă, care, toată viața, a știut să rămână țaran, înțelegând totuși rostul adevăratei arte, se poate vedea din atâtea alte împrejurări:

Din chipul cum își șlefuește stilul, din predilecția pentru anumite expresiuni bine de sevă poetică, din oroarea față de altele prea reci sau prea comune, din rolul pe care-l acordă el, în critică, omului simț poporan, din grija cu care mătură — din basme — limba originală a celor de jos, înlocuind-o, tocmai pentru a le da pecetia originalității artistice, prin alta, tot atât de poporană, însă mai colorată, mai plastică.

Și lucrurile merg și mai departe, dacă se referim la limba amintirilor din colțar — unde povestitorul își alege ca subiect propria viață, iar ca mediu — castrul rustic al satului moldovenesc. S'ar putea zice că e subiectiv, acuzațiune care, dacă poate conveni prozei lui Vlahuță, nu poate fi concepută în legătură cu opera mai însemnată operă a povestitorului din Hunulești.

Intr'adevăr — calmul seninătatea, deșfurarea cu care I. Creangă își zăgrăvește propriile sburdălnicii, chiar cu titlul de a ni se înfățișa oarecum ampativ din punct de vedere educativ — dau pe față tocmai obiectivitatea sa completă, desăvârșită. Și din punct de vedere formal: luați în considerație limba acestor amintiri nu numai artistice, ci nu numai poporană, dar precis regională, îmbihată cu parfumul provincialismelor celor mai pitorești — și vă da seamă cât de mare artist, cât personal și de atent până în cele mai mici amănunțimi este acest Ion Creangă care nu supune la același tratament basmele profund poporane, însă moral românești și complet omenești. Și o altă notă caracteristică pentru talentul său este chipul demn în care știut să se pună la adăpost de orice influențe din afară sau dinlăuntru.

Intr'adevăr, călăuzit de cel mai puternic simțământ artistic nu și-a compromis talentul trăindu-l prin împrejurările în care a scris într'un singur fel — se — așa cum îi era croit, talentul — n'a încercat să ne dea puțința să-i rezărim în operă viața mizeră și rău-nea omenească.

Și — apoi — cu credința că adevărat artist este scump, nu și-a exploatat talentul stocându-l, numai de dragul

unei glorii efemere, încercări neisbutite sau opere de duzină. A scris puțin — un volumaș modest — dar definitiv și desăvârșit. Atât a putut scrie spre a nu depăși linia adevăratei inspirațiuni.

Și independența sa se vede încă aiurea: prieten nedespărțit de Eminescu, el nu lasă să-i întrevedem prin nimic, în operă posibilitățile celei mai elementare înrăuriri a acestei covârșitoare personalități artistice, prin apariția căreia sufletul românesc a fost atât de profund revoluționat. Gândiți-vă la acel eminescianism, la acea dără de lumină în mrejele căreia au fost prinși chiar atâți oameni serioși și judecați cât de circumscris a putut fi acest țaran cu sufletul rămas neatins de toate încercările vieții — în opera căruia nu se reflectează nimic, niciuna din preocupările prietenului devotat. Intr'adevăr: Eminescu și Creangă — cine, cetind opera amândorora, ar putea conchide că acești artiști au putut trăi, nu în același oraș și în același timp, dar în aceeași țară și în același veac? E cea mai mare laudă adusă povestitorului moldovean care, în ciuda tuturor ispitelor, a reușit să rămână el în toată opera pe care ne-a lăsat-o.

Iată de ce numele său trebuie mereu amintit: el ne reimprospătează nu numai o operă de mână întâia, dar, odată cu ea, o muncă uriașă, o suferință mai mult decât omenească și, pedesupra tuturor, una din cele mai puternice personalități ale scrisului românesc sub cea mai nobilă a lui înfățișare. De aici necesitatea nu numai de a înfrăți și ridica, prin ajutorul opere sale, toată societatea — dar mai ales pe aceia de a-l da ca pildă vie de energie creatoare, statornică și independentă.

PAUL I. PAPADOPOL

NOTE BIO-BIBLIOGRAFICE

I. Creangă (care și-a povestit atât de limpede și de degajat o parte din viața în „Amintiri” și în „Autobiografie”) a văzut lumina zilei la 1 Martie 1837, în satul Hunulești din jud. Neamț din părinți țărani: Ștefan al lui Petrea Ciobotarul, răzeș și Smaranda, fiica lui David Creangă din Pipirig.

Capătă primele învățături, în comuna sa natală, dela dascălul Vasile al Vasilicăi, apoi dela alt dascăl, Iordache, „fărnăitul dela strana cea mare”. Fu dus apoi, de bunicul său, după dorința mamei sale, la școala lui Alecu Baloș din Broșteni. Îmbolnăvindu-se de răe, vine acasă unde rămâne până la 1852, când se deschide școala domnească din Tg.-Neamț, unde are ca îndrumător pe părintele Isăia Duhu. În toamna anului 1853 e trimis la Fălțiceni, la o școală de cateheți, unde rămâne până în primăvara anului următor. Abia în toamna anului 1855 îl vedem îndreptându-se spre seminarul din Socola (Iași). După 4 ani, murindu-i tatăl, iar mama sa ne mai fiind în stare să-l țină în școală, se retrage (cererea din 10 Sept. 1858), se însoară, iar la 26 Decembrie 1859 cere hirotonirea ca diacon.

Din cauza firii sale independente, la 22 Sept. 1871 e suspendat provizoriu, iar la 15 Iunie 1872, e scos definitiv din cler.

Intre 1862-1865 urmează cursurile școlii normale din Iași, al cărei director era Titu Maiorescu. E numit institutor — calitate pe care o deține până la 1872 când, pe baza aceluiași învinuirii

este scos și din învățământ. Ajuns muritor de foame I. Creangă deschide un debit de tutun depe urma căruia trăește până la 1874, când ministrul de Instrucțiune Titu Maiorescu îl reintegrează ca institutor.

La 1875 face cunoștință cu revizorul școlar M. Eminescu, prietenul său de mai târziu. Acesta și Samson Bodnărescu îl introduc la „Junimea” — societate care-l proclamă membru activ după cetirea primei sale povești: Soacra cu 3 nurori (1 Oct. 1875).

Decaum va începe să scrie.

Pela 1877 se îmbolnăvește de epilepsie. De două ori (1884, 1886) vizitează fără folos Slănicul Moldovei. La 2 Febr. 1887 își vede prietenul (Eminescu) la M-tirea Neamțului, pentruca la 31 Dec. 1889 (după moartea acestuia numai la 6 luni și jumătate) să-și dea sfârșitul în bojdeuca din str. Ticăul de sus. E îngropat la cimitirul „Eternitatea” din Iași — unde are și un bust, ridicat de un comitet în frunte cu d-nii A. C. Cuza și N. Leon, profesori universitari, în 1914, cu ocazia celei de-a 25-a aniversări a morții lui.

(După: D. Marmelnic: Câteva cuvinte despre I. Creangă).

SCRIERI :

didactice :

1) în colaborare): Metodă nouă de scriere și de cetire (22 de edițiuni);

2) (idem): Învățătorul copiilor (2 părți — 9 edițiuni);

3) Geografia județului Iași (4 edițiuni);

4) Povătuitorul la cetire prin scriere;

5) Harta jud. Iași.

(Ultimele 2 citate în prefața volumului: Scrieri de I. Creangă, Iași 1890).

polemice articole

6) Răspuns la criticele lui I. Pop-Florantin (ibidem);

7) O întrebare d-lui A. Gorjan (ibidem);

8) Un articol necunoscut al lui I. Creangă (Neamul românesc literar, II, 1910, No. 21);

9) Misiunea preotului la sate (Pagini alese, 166);

literare :

10) *povești*: Soacra cu 3 nurori; Capra cu 3 iezi; Punguța cu 2 bani; Dănilă Prepeleac; Povestea porcului; Moș Nichifor Cotcariul; Povestea lui Stan Pățitul; Povestea lui Harap Alb; Fata moșului și fata babei; Ivan Turbincă; Povestea unui om lenes; Făt-frumos, fiul epei; O poveste;

11) *Amintiri* din copilărie; Popa Duhu;

12) *Snoave, anecdote, fabule*: Moș Ioan Roată și Unirea; Moș Ioan Roată și Cuza-Vodă; Anecdota; Acul și barosul; Calicul dela Talpolari; Ursul păcălit de vulpe; Inul și cămeșa; Cinci pâini;

12) *teatru*: Dragoste chioară și amer ghehos (comedie).

13) *versuri*: Oltenii în Iași; Cunoaște-te pe tine însuți; Păsărica; Ia! Clopotelul sună; Nu lucrezi — n'ai ce mânca; (poporane): Bratu; Lina Catolima; Mielușica; Când eram în floarea mea.

Scrieri, acte etc.

În „Conv. lit.” an. XXV, XXXIX și XL;

În „Junimea literară”, an. VII;

D. Furtună: Cuvinte și mărturie despre I. Creangă, 1914;

În vol. „Opere complete” edit. Ostașul român-Cernăuți: diverse acte și scrisori.

P O E Z I E

HORIA FURTUNA

LOSTRIȚA

*Ca lostrița prinsă în vărșii
Neridicate încă de pescari
Mă zbat încă în apa natală
Dar soarta mea e hotărâtă.*

*Femee, femee,
In plasa brațelor tale simt forma trupului meu.
Rătăceam îndrăzneț și singur,
Mă simțeam menit să cuceresc lumea cu o pricepere
mai largă,
Nu-mi potolisem încă mirarea că trăesc ;
Când deodată fui chemat la o datorie nouă:*

*Să aud cum frige pământul în tine,
Să mă înduplec de bunătatea privirilor,
Să fiu om.*

*Femee, femee,
„Das ewig weibliche zieht uns hinan“*

*Plasa ridică lostrița din apă
Lostrița pentru întâia oară își simte forma:
— No să te mai respir, topitură de zăpadă!
N'o să te mai mângâi, prundiș rotund!*

Răul va curge mai departe...

DRUM VECHI

— „Odinioară, drumul de-aici era țesut
cu pasări smălțuite care cădeau din lună,
din stele și din soare, și nu e o minciună
că ciuguleau, în iarbă, luceafărul căzut !

Și lumea lor cerească, de nu puteai s'o numeri,
cripăia în voe, oprită pe pământ...
Pe-atunci, trecea pe drumuri, cu băta lui, vr'un sfânt,
ele-i mâncau din palme și-i adormiau pe umeri.

„Lăstunii, la colibe se pripășiau în șir,
omul ieșea pe prispă și îi chema pe nume...
— Și tot așa de blânde, entreierau prin lume
jivinele, sub cerul de lemn detrandafir.

Pe-atunci, caleașca, 'n cioburi de chihlimbar bătută,
sbura pe vânt, purtată de cerbi, ca în povești.

Și pentru îmbăierea Domniței, blânda ciută
lăsa să fie mulsă de-argăși împărătești !

„Drumarul lega laba ursoaicelor rănite,
și călăriau copii pe zimbri și mistreți...
Azi, pasările scapă prin scorburi de drumeți,
cele măiestre 'n ceruri s'au reîntors, gonite.

Și ciutele rămase se-aruncă 'n râpi ; se stinge
cerbul stingher, — mistreții nu mai colindă 'n turmă...
Ca mâine, în bârlogul lor, mormăind, 'și-or linge
puilul rănit de moarte, ursoăcele din urmă !”...

...Și tac. Pe drumul nostru de azi, m'ascuți cu teamă,
ne zace la picioare o pasăre împușcată.
E vară... Și, deodată, începe, lung, și chiamă
sirena unei fabrici, în zarea calcinată...

RADU GYR

BALADA CRUCII DE MESTEACĂN

Cruce albă de mesteacăn,
Răsărită printre creste ;
Cine te cunoaște 'n lume,
Cruce fără de poveste ?

Peste brațele-ți întinse,
Din poiana fără flori.
Une-ori, s'apleacă 'n noapte,
Cârdurile de cocori ;

Și-n tăcerea nesfirșită,
Sub arcadele de brad,
Nu s'aude decât plînsul,
Cetinitor, cari cad !

Cruce albă de mesteacăn,
Bicivită de furtuni ;
Peste lemnu-ți gol, doar, luna,
Prinde albele-i cununi !

Ca de-o mână nevăzută,
Slovele-ți se șterg de ploaie ;
Tot mai mult te bate vremea,
Vînturile te îndoiaie !

Și ! ca mine, fulgii ernii
Te vor prinde 'n a lor salbă ;
Și vei dispărea din lume
Cruce de mesteacăn albă !

Sfîntul îngropat, sub tine,
Cine-l va mai ști de-acum ;
Cruce albă, rătăcită,
Lingă margine de drum ?

Brațele-ți de vînturi smulse,
Se vor pierde pe poteci.
Numai, brazda de țărînă,
Nu-l va părăsi pe veci.

ARTUR ENAȘESCU

T A I N A

— (INSEMĂRI) —

de I. AGARBICEANU

Impotriva bănelilor rubedeniei mele
Marie, nu mă simțeam ostent în ziua
ceea de praznic.

— Hodinește-te, bădiță, că nu-i păcat!
Ai fost la toate deniile din săptămâna
mare, ai postit, ai ajunat, ai ingenu-
chiat și ai bătut mătâni în rând cu cei-
lalți creștini. Dacă nu-i veni și la vecer-
ie, nu va fi mare păcat. Deși vecernia
e frumoasă”.

Stăteam întins pe pat, și mă făceam
nu-l aud pe Ilarie. Știam că ar dori
mă ducă și la vecernie, dar eu mă
legeam atras de gânduri cari se ce-
u rumegeate. Și știam din pățania
mei că nu e bine nici să fugi de unele
gânduri, nici să le alungi: se apropie
care ori, numai când ele voesc. Sau, mai
bine, când sufletul e prielnic.

Și, de-o săptămână, taina mă atrăgea
apele sale, dela Florii, până în acea-
zi a Invierii.

Dar acum gândurile mi se orânduiau
câte concluzii, pornind dela Invierea
Domnului.

„Pentru ce căutați pe cel viu cu cei
morți? Nu este aici ci s'a sculat. Aduce-
vă aminte ce vă spunea pe când era
în Galileea, când zicea că Fiul o-
mului trebuia să fie dat în mâinile pă-
tătoșilor, să fie răstignit și a treia zi
s'înviere”.

Mironosițele dacă ar fi crezut în învie-
rea lui de a treia zi, n'ar fi alergat la
mormânt cu miresme să-i ungă trupul.

Ele, infricate de vedenia îngerească,
sau grăbit să spună apostolilor. Petre
a alergat la mormânt și a văzut că fe-
mele n'au mințit. Doi dintre ucenici
l-au cunoscut, în aceeași zi, după frân-
zarea pâinei, și după căldura ce le ardea
pimile, în vreme ce le vorbea drumetul
câte Emaus. Nici ei nu crezură în în-
vierea de a treia zi fără de probe. Toma,
necredinciosul, a trebuit să-i pipăie ra-
bele lăsate de piroane pentru a crede,
și pentru a provoca din partea lui Isus
sentința: „Pentru că ai văzut, Tomo, ai
crezut. Fericiți sunt însă cei ce nu au
văzut și au crezut”.

Și cei mai aproape ai Lui au crezut
cu greu în înviere. Ei cari l-au văzut în-
multind pânile și peștii, înviind pe fiica
lui Dair, pe tânărul din Naim, pe Lazăr
cel îngropat de patru zile, ei cari au vă-
zut soarele întunecându-se și pământul
cutremurându-se la moartea lui. Ei cari
au crezut în divinitatea Lui, mărturi-
să în numele lor de Petru: Tu ești
Hristos fiul lui Dumnezeu celui viu”.

M'am mirat adeseori de această necre-
dință. Dar acum îmi pare că-i înțeleg...
Era întâiul mister care li se prezentase
fără ca autorul lui să fie, în carne și
oase, înaintea lor. Era întâia ciocnire
entre intelectul rămas la propriile forțe
și fapta supra naturală. Era vecinicul
și permanentul refuz al rațiunii omeni-
ști în fața comunicării misterului. Era
sâmburele vecinic tare al tragediei ne-
credinței, al necurmatei lupte dintre ra-
țiune și taină.

Taina este la temelia nașterii și a
morții. Din mister se ridică întreaga
 existență, a noastră și a lumii, în mister
se infundă. Taina înghite începutul, în
ea se cufundă și sfârșitul.

Dela începuturile vieții sufletul se în-
frățește cu misterul, caută pe Ziditorul
și susținătorul existenței. I se închină
în felurite chipuri, grosolan ori sublim,
după puterile ce le are; se silește să
creadă ceea ce mai vede.

Și tot dela începuturile vieții, rațiunea
se împotrivesc misterului, e resfrântă
de taină, ca mîngea izbită de zid: groaza
instinctivă pe care o are picurul de apă
ce stă să cadă pe vatra de jăratec.

Din vremuri imemorabile rațiunea ce
trudește de moarte să dovedească ilogic,
irațional, cu neputință de-a exista, mis-
terul, supranaturalul. Științele naturale
ne vorbesc de legile naturii ca despre
realități ce explică totul... Raționalității
stau de vorbă bucurios despre „legende-
le lui Isus”, și admit chiar existența
Lui, ca un mare reformator moral, ca
un om providențial...

Numai cei într'adevăr mari dintre na-
turaliști și oameni ai științelor exacte—
sint și adeseori recunosc, că pătrunde-
rea tot mai adâncă în legile naturii, după
metode tot mai științifice și cu fapte tot
mai riguros controlate, nu are altă eșire
decât în mister.

Ei își dau seama că, cu cât te cobori
mai adânc, misterul în loc să dispară
devine tot mai grandios, tot mai uluitor
pentru mînte, tot mai turburător pentru
suflet. Ei înțeleg că descoperirile lor nu
fac decât să arate tot mai desăvârșită,
tot mai uimitoare ordinea și armonia,
în întinitele resurse și legi ale operei
care există întreagă dela începutul vre-
mii.

Și rațiunea pornită la muncă aspră
de groaza misterului, ajunge, fără voia
ei, tot el, ca la începutul și sfârșitul lu-
crurilor.

În altă rază a fugii rațiunii de taină,
s'a încercat înlocuirea cultului Domnu-
lui, prin cultul omului. Marele binefă-
cător al omenirii nu e Dumnezeu cel ce
nu se arată, nu intervine în viață, ci
omul mare, care trăește și moare pentru
binele de-apropelului, al neamului, al o-
menirii.

Dar omul nu e mare decât prin cre-
ația lui. Iar creația în artă, în morală,
în știință, în faptele dragostei, în desă-
vârșirea vieții, nu este o operație sino-
nimă cu de două ori două fac patru.
Nu e nici — în mod unic — rezultatul
sfortărilor aptitudinilor deosebite. Sim-
burele, esența ei, inima ei este descope-
rirea fulgerătoare: un indemn, o lumî-
nă, o viziune, o adâncă induiosare. —
lucruri despre cari creiatorul nu știe
de unde-i vin. Sunt muzele ce însirau
pe cei vechi, e revelația, grația divină. —
cuvinte cari nu fac decât să dea un
nume misterului din care pornește cre-
ația adevărată.

Și marii artiști ca și marii moralști
intemeietori de credințe, ca și mari re-
alizatori ai virtuții, ai sfințeniei recunosc
acest mister al nașterii operei lor...

Și iată că nici în această rază a fugii,
rațiunea nu scapă de mister. Slăvind
pe oamenii mari și opera lor, în ultima
analiză slăvim tot manifestarea miste-
rului infinit de care ne îngrozim...

Ce glumă amară s'a făcut pe socotea-

la oamenilor, când, tot pentru a fugi de
mister, s'a spus că suntem descendenți
din maimuță, și nu zidiți după chipul
lui Dumnezeu. Și ce batjocură pentru
neamul însetat de infinit și condus de
rațiune!

Dar cine explică taina înfrumusețării
pământului cu operele zidirii mâinilor
omenesști, dela cea dintâi colibă primi-
tivă până la sgările-norii New-Yorkului?

Cine știe zidi în univers, și a mai zi-
dit, afară de Dumnezeu și de om?

Rațiunea fuge de taină, dar la orice
popas o are în față. Cu cât e fuga mai
lungă și mai grea, cu atât, la opriri,
misterul e mai grandios, arată fețe mai
adânci, atrage mai cu tărie și e tot mai
adânc neliniștitor.

De el nu putem scăpa. În el ne miș-
căm și suntem. Spiritul e mai cuminte
decât rațiunea. El dela începuturile vie-
ții, s'a simțit atras să creadă fără să
vadă. În el, însuși taina, ruptă din ma-
rele mister, s'a odihnit rațiunea când
i s'au ostenit sau i s'au frânt aripile.
El a înecat amărăciunea raționalismu-
lui omenesc. Sufletul crezând în mister
a însănoșit de atâtea ori omenirea.

Rațiunea fuge și azi de taina invierii
Domnului. Legende, legende! Frumoase,
sublime povești! Ce păcat că nu poate
fi adevărat!

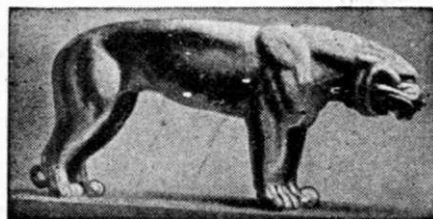
Rațiunea nu cuprinde!

Dar ce poate cuprinde rațiunea decât
radiații singuraticie ale misterului? Nu
se izbește de el, ca de piatra de temelie
a întregii existențe ori în ce parte ar
porni? Dacă-l admitti la marginea cer-
cetărilor științei, ce te poate opri să-l
admitti existând ca realitate în răstigni-
rea de pe cruce sau în învierea din
morți?

E acelaș adevăr, aceeași realitate, a-
ceeași esență care ni se descoperă în di-
ferite chipuri. Nu puțința supranatura-
lului, adică a luării contactului cu ceea
ce pentru noi e taină. — ar putea fi o
biedecă de-a crede în învierea Domnului.
Dar n'am putea înțelege *motivul* răs-
cumpărării lumii, dacă Hristos nu ne-ar
fi descoperit adevărul că Dumnezeu e
inhibitor, că El e *Părintele*.

Ce este cu neputință Părintelui care-și
iubește fiul, când acest Părinte e „ince-
putul și sfârșitul”, ziditorul a toate, în-
săși necuprinsa taină pe care sufletul o
simte, de care rațiunea fuge și tot la
ea ajunge?

Dar aici intervine spaima omenirii!
Când s'ar lăsa pătrunsă de credință, de
taina în care trăim și suntem, ar trebui
să înceapă a pune temelii împărăției
lui Dumnezeu pe pământ. Și jugul Dom-
nului îi pare încă greu de purtat...

STRIGOIUL

de MIHAIL LUNGIANU

A fost cândva, undeva, șezătoare mare de fete și băieți. Avea fiteșicare față băiatul ei, cu care glumia printre lucru și se *giuguliua* ca porumbelii pe la răspântii, în drum pân'acasă. Numai una, o chema bag' seamă Ilina, sta mereu, singură-singurică, ca un cuc, ofta de deru' unui drăguț și se ruga ntr'una la Dumnezeu, să-i aducă și ei unu' din pământ, de sub pământ. Și pe semne că i-a fost auzită ruga, că ntr'o seară s'a pomenit și ea c'un flăcău chipes, s'a așezat lângă ea și au pornit iute să poarte împreună dragoste, oă așa-i tinerețea, nu prea are d'astare și nu se gândeste mult, când dă să porniască încotrova.

S'au logodit sub razele lunii, în taina nepătrunsă a nopților de toamnă, schimbându-și inelele, ca pecete a făgăduielor sfinte. Dezmiardările lor nu erau însă ca ale celorlalți. Unde atingea flăcăul mâna, îngheta; unde ciupia, cădea carnea bucăți: dragostea ne bună de suflet dornic și stăvilit.

De unde venia el, încotro se ducea în fiecare noapte, nu știa însă fata și nici că vrea să-i spue el. Ceeace o mira mai mult era graba cu care, o părăsia, când începeau să cânte cocoșii, vestind miez de noapte. Se topia par'că d'odată, așa fugia.

Într'o noapte și-a pus fata n gând, s'afle taina. A legat capul firului de pe fus de braul lui. L-a deșirat, a nnotat altul, pe toate câte le avea și câte a găsit, apoi, cu fusul din urmă n mână, tot desfășurând din el s'a luat după fir. Haida-hai, haida-hai, treci vâi, treci dealuri, a ajuns la o biserică veche, părăsită. Aci lumină multă. S'a ridicat ea cum a putut și a cătat prin fereastră înăuntru. Și ce i-a fost dat să vadă?... Maică precurată! I s'a ncrâncenat carnea, a ncremenit, de ce li-au fost dat ochilor ei să zăriască. Ce să facă?...

N'a stat însă mult la ndoială. A scos inelul de logodnă din deget, zvâr!.., cu el prin fereastră și zbuchia acas'.

A doua seară, era șezătoarea ncheiată. Flăcăul a venit, ca de obicei, a desmiardat fata, a sărutat-o. Când la plecare, prinde s'o întrebe:

— Spune, Ilino, neică, ce-ai văzut a-sară?...

— Nimic, neică, zău!...

— Spune că de nu găsești pe mă-ta, moartă!

— Hei! D'asi ști, de ce n'aș spune?... Nu știu nimic, zău, n'am văzut nimic.

— Si s'au despărțit. Când a ajuns acasă, mă-sa sta mcartă, întepenită.

A treia seară flăcăul a glumit, a răs; dar părea mai întunecat și la chip și la vorbă.

— Spune Ilino, neică, ce-ai văz't alaltă sară, că găsești pe tat-tău mort!

— Nimic, neică zău! Hei! D'asi ști, de ce n'ași spune?...

S'a dus ea de dus într'un suflet acasă și a găsit pe tat-său mort, începuse să se răciască.

În seara calaltă flăcăul tot mai amărit. Nu și nu, să scoată vorbă din gura fetei:

— Spune Ilino, neică, ce-ai văz't asară alaltăieri sară, că de unde nu, ai să mori și tu.

— Hei! D'asi ști, de ce n'ași spune?... Nu știu, neică, zău, nimic!

După ce s'a despărțit de el, a vorbit ea cu vreo două surate vecine de ale ei.

— În noapte-asta o să mor și eu,

dragi surățele și vecine! S'a împlinit firu' soartei mele. Și d'asi trăi, la ce bun?... Un lucru vă rog numa'. Să mă scoateți din casă pe pragu' de sus și să mă ngropați în deal la două.

Au găsit-o fetele moartă a doua zi, au scos-o pe pragul de sus și au îngropat-o, unde a zis ea.

Și s'a scurs vreme ndelungată. A crescut iarbă pe mormânt și printre iarbă o floare mândră, ce fura ochii. S'a trecut un boer c'un țigan, sluga lui, p'acolo.

Acum țiganul, cum îi e firea, cu ochii n patru după ciordeli, or după câte o plească ceva, a zărit floarea:

— Hauleo, stăpâne, un pic de răgaz! Uite colo ce mai floare! Nici c'ai văz't, cât îi lumea!

Când l'a apropiat de ea, i-ao de unde nu-i: a intrat par'că n pământ. Se dă el la o parte, o vede lămurit. Când se repede iarăși, rămâne cu firea de iarbă n mână:

— Hi, dracia minunata! se văicări el. Uite, boerule, zău!

„De departe ochii-ți bate,
De aproape ochii-ți scoate;
De cât colo o-ai mânca,
Lângă ea n'ai ce-apuca!...”

Se uită și boerul. O vede, se duce drept spre ea, o atinge cu mâna, o rupe frumuseț și o agață n piept.

Ajung acasă. Boerul pune floarea n pahar și se culcă. La ziuă găsește mâncat din pâine, băut din vin, și floarea tot în pahar, veselă.

A doua noapte aduce pe țigan în odae și-l pune să păziască. După cântatul cocoșilor a văzut el cum din floare se face o fată mândră, se dă jos din pahar, se plimbă prin casă, mănâncă un sfert de pâine, bea un pahar de vin și se face larăși floare.

A povestit el vedenia, și boerul l-a îndemnat să caute s'o prinzi. Noaptea ce a urmat, țiganul a pândit sară, și, când a văzut-o dându-se jos din pahar, dă odată buzna spre ea; dar fata cea mândră s'a urcat la loc și s'a făcut floare. Atunci boerul i-a zis să-l deștepte pe el înceț, când o zări-o. Așa a făcut țiganul și fata a stat la boer. A luat-o n brațe și a sărutat-o.

— Rău ai făcut cu asta! a vorbit ea atunci și i-a rămas de soție. S'a născut la anul un băiețel de toată frumusețea, că-l sorbiau din ochi amândoi, de drag ce li-era. Când a fost să umble n picioare, l-a găsit ea însă mort la căpătâi. Boerul s'a inciudat rău și a alungat-o. Ea ce să se facă?... Și-a luat în brațe pruncul mort, s'a dus cu el pe câmp, plângând cu foc și câte flori și burueni sunt pe lume pe toate i le-a dat la nas. L-a udat cu apă din izvoare și din toate fântânilor, și umblițoare și părăsitate; dar în zadar, copilul nu nvia.

Când îi era sufletul mai amărit, i-a răsărit d'odată n față ca din pământ flăcăul frumos, cu care se logodise ea, când era fată.

— Ei, Ilino, neică, acu doar îi spune, cum m'ai văz't în a sară, că-ți înviez copilul!...

N'a stat de loc pe gânduri și i-a spus: — Cum să te văz?... Rozând la o căpătâni de om mort!...

— Așa, Ilino, de ce n'ai spus dela nceput, că erai azi și cu tată și cu mamă și nu mai simțiai și tu răciala și greu pământului?!

Și i-a nviat copilul. De bucurie mare nu știa pe ce lume trăește. Când s'a desmeticit și s'a văzut singură a nceput să se întrebe:

— Acu unde să mă duc?... Încotro să apuc și ce să mă fac?...

Strigoiul. — Că strigoiu era flăcăul cel frumos. — I-a stat iarăși în față, și dându-i ciomagul lui din mână, i-a zis:

— Fă cu el în vânt, ș'o să se umale aci un palat, să fie vrednică să-l stăpânești.

Și așa a făcut ea. În paltul acesta toate se *trebăluiau* singure. Lemnele se tăiau și se băgau în casă, porțile se ncheiau și se deschideau, bucatele se găteau, vasele se spălau. Ilina sta lângă fecior și-l creștea cu grije și era fericită, și nu prea. Îi era urit, îi lipsea, ceva. N'avea cu cine să împărțiască dragostea ei de femeie tânără.

Acu ntr'o vreme boerul, mergând în partea locului la vânătoare, a zărit o vălvătae mare de foc și s'a îndreptat spre ea. Când colo ce să vadă?... Niște case mari de sticlă, lucind în bătaia soarelui. Cum îl ajunsesse oboseala și răzbișe și foamea d'atâta umblet s'a dat puțin la umbră și a trimis pe țigan la curte cu potârnichele, să le frigă. Dacă ajuns el acolo, nu tu slugă, nu tu bucătăreasă, nu tu nimic. Doar stăpâna se plimba de colo până colo și toate trebuurile se făceau singure sub ochii ei, mergeau ca pe scripeti.

Țiganul începu să caște gura și nu se mai sătura tot mirându-se. Cum sta așa rătătit a cam răzbit potârnichele din fript, ba le-a cam și ars cum se cade. Boerul foc, nu altceva. Cum să-i faci baragladina una ca asta, tocmai în i-nima pustiului și când îi era așa de foame?...

— He, boerule, mânca-te-ași! oftă el. Te miri, că un prost ca mine a uitat gura căscată ș'a ars potârnichele; da' să vezi și dumneata ce e acolo, te-ara puca amefiala, zău așa?!... Și ncepu să nșire din fir în atâ toate.

Boerul, atâțat de poveștile țiganului, o ia și el spre casele cele mari.

— Hm! Tare vreau să văz și eu minunile-astea!... Da' m'o lăsa oare și pe mine?...

Stăpâna l-a zărit de departe și a dat poruncă lingurilor:

— Tu, a scurtă, caută să i te vâri pe carâmbu' cizmei, și voi să vă certați și să vă bateți între voi, că unde e scurta lingurilor?...

Cum intră boerul, lingurile ncep să se spele și d'odată se pun pe ciorovăială, că unde e scurta lor? Caută ici, caută colo, dă-i ceartă, bătae, nimic!

— Hei, sărac de mine! zise boerul. Doar n'oți hănuî c'am furat-o eu? Cum păcatele să fac eu una ca asta?...

— Fi, domnule! îi răspunse stăpâna. Pân'a nu veni dumneata erau toate și d'odată a intrat uma ca n pământ. Nu hănuie nimeni nimic, da' de, Dumnezeu să erte, prea e cu ochii și cu sprâncene!

Boerul sări ca ars:

— Uite, vă dau voe să mă căutați, și d'ți găsi-o, să mă duceți la spânzurătoare!

Caută ea ici, caută colo, iat-o n carâmbu' cizmei.

— Vai de zilele și de păcatele mele ale mari! se căină boerul. N'am venit să fac d'ald'astea, ci doar să văz ce se petrece aci, că mi-a fost spus țiganu.

NOTAȚII CU FIGURI

de G. TALAZ

Domnul Ionică Stanislav și cu domnul Nicu Ionescu și cu primarul orașului Cămpina, sunt prieteni buni încă de pe când erau în liceu. Toți trei neîncreștați. Primarul și Nicu Ionescu sunt oameni sentimentali, iar Ionică Stanislav un aventurier incorigibil. Ionică Stanislav e de meserie elector, adică om pe când Nicu Ionescu, e profesor de geografie la un liceu din București. Primarul și Nicu Ionescu sunt îndrăgostiți de Ioana, fata d-lui Scarlat, petroliștii și om de afaceri. Fata e mondenă, emancipată, bogată și frumoasă. Cei doi prieteni nu și-au mărturisit unul altuia slăbiciunea. Un fel de teamă reciprocă i-a împiedecat pe amândoi să-și atragă atențiunea asupra unui bun ce se cere și i-ar vrea numai pentru sine. Eforturile lui Nicu Ionescu au dat greș, el a fost respins categoric bietul om, și acum o urâște pe Ioana și în ura lui, aminte totuși o dragoste parcă mai încreștată. Primarul mai prudent, așteaptă să câștige fără propuneri directe. Cu Ioana trebuie să umblă delicat — zice dâ-

Domnul Ionică Stanislav pleacă acum la Cămpina.

El e chemat acolo printr-o telegramă urgentă. Domnul primar are nevoie de ansul pentru o furnitură de material necesar, din care să construiască cele bănci publice pentru străzile orașului. Domnul Ionică Stanislav nu are dispozit de cherestea, nici nu se pricepe la lemnașii, dar domnul primar nu permitează nimic pentru comună decât dacă ce în prealabil consultă pe domnul Ionică. Are omul impresia că domnul Ionică Stanislav e expert în toate. Domnul Stanislav răspunde prompt telegramelor domnului primar, de oare acesta știe să-l răsplătească frumusețea pentru consultațiunile valoroase pe care i le cere... În gara de Nord, domnul Ionică Stanislav, fluturându-și bastoane de țesticie se plimbă de colo până acolo distrat în așteptarea semnalului de plecare. Nu are nici un bagaj. E hotărât să se înapeze la noapte în Capitală așa că nu și-a luat nici cămașă de noapte nici săpun. Nici perie ori alte mărunțuri care te obligă să mai porți cu tine servietă. La un caz, găsește tot ce-i trebuie la primar. E îmbrăcat într-un costum gris și pe mâini cu mânușile nelipsite de culoarea oului de rață. În un moment dat, cineva îl bate pe umăr.

— Amicul său Nicu Ionescu. Scurt, cu ochii mici și în vârstă cam de 35 de ani.

— Unde te duci măi Ionică?

— Mir ce năpaste pe capu' meu o mai ai și asta?...

— Săpâna începu atunci să râză:

— Vezi, cum nu știi dumneata, când intrat scurta lingurilor pe cărâmb, așa cum știu eu, când mi-am omorât colțul...

— Aerul a rămas ca trăznit la vorbele lui. Când și-a văzut și odrasla, ce rău c'a fost pe el?... Bucurie să i se atragă cosul pieptului!...

— Și s'au găsit ei și au trăit fericiți, de n'or fi murit de mult, trăesc ș'acu.

MIHAIL LUNGIANU

— A, ce plăcere! eu merg la Cămpina... dar tu?

— I-a Cămpina zici? dar ce faci la Cămpina?

— Un nimica toată, dar tu unde zici că mergi?

— Eu merg la Sinaia să-mi fac vacanța acolo... Și ce zici că ai la Cămpina?

— Ionică Stanislav, are obiceiul să nu spună nici odată adevărul — și acum ca și alte dăți — cu toată simpatia pentru Nicu, simte o deosebită plăcere să ocolească.

— Păi ce să am? mi-au venit așa toane să plec din București.

— Nicu, om cu multă perspicacitate și cunoscându-l pe Ionică drept un mueratic svânturat, are tot dreptul să fie intrigat. Aseară doar s'a întâlnit cu domnișoara Ioana Scarlat.

— Aceasta i-a spus că pleacă la Cămpina pentru o zi sau două. De aici deducțiunea că Ionică Stanislav e într-o escapadă amoroasă chiar cu Ioana. Insuși fata a adus aseară vorba despre domnul Stanislav și este exclus să fie numai o coincidență. Așa dar ei știau unul de altul...

— Trenul se pune în mișcare și cei doi prieteni au urcat și au rămas pe culoar în fața unui geam deschis.

— Vorbesc de viteza trenului, de noul director general al C. F. Reului, de niște curle port balot pe care amândoi le găsesc tot așa de practice ca și un geamantan, de neplăcerea ce o ai când călătorești într'un compartiment cu oameni care transpiră, și de multe alte mărunțisuri până când convorbirea le alunecă în domeniul filosofic. E știut că în tren se vorbește multă filosofie și Ionică Stanislav are predispoziție pentru acest lucru.

— Eu dragă Niculae drept să-ți spun, cred că existența lumii se datorește unui accident. Nici dumnezeul creștinilor, nici Brahma budiștilor nu există — și nici inteligența naturii nu există. Totul este o dispozițiune inconștientă a fenomenului cosmic numit pământ. Du-te într-o regiune polară cu 45 grade minus, îmbrăcat în costum de tenis și să te vedem cum îți se pune ghiță pe creier și cum nu-ți mai vine în ajutor nici-un sfânt și nici o putere supranaturală: pe când pe o insulă din Mediterana, bine dispus pentru că e climatul prin excelență favorabil accidentului existenței noastre, dai drumul imaginației și brodezi închipuiri până în al noulea cer...

— Nicu Ionescu se gândea cu totul la altceva și prinsese numai câteva cuvinte din demonstrațiunile prietenului dar ca să pară totuși interesant de discuție, puse o întrebare mai aproape de stările sale sufletești.

— Ce este atunci dragostea Ionică? Pentruce oricât de moderni sântem în apucăturile noastre, ori cât fugim și ne mascăm, sentimentul acesta ne prinde în mrejele lui măcar odată în viață.

— Dragostea este tot o dispozițiune inconștientă a țărânei din noi. Elementul cosmic e astfel în plină funcțiune către un rost pe care noi nu-l înțelegem și nici nu trebuie să ne batem capul cu așa ceva.

— Dragă nu înțeleg nimic. Spune-mi mai bine ce cauți la Cămpina.

— Nu ți-am spus Nicule?... nimic.

— Atunci hai la Sinaia...

— Ce să fac la Sinaia?

— Faci o plimbare pe Furnica...

— Mi-am pus în gând Cămpina și de acolo, probabil mă duc la Moreni să văd focul dela sondă.

— Dar Ioana ce face?

— Care Ioană?

— Ioana Scarlat.

— Nu știu! tu cunoști pe Ioana Scarlat?

— O cunosc dragă, a plecat și dansa la Cămpina de aseară...

— Nostimă fetișcană! nu-i așa?

— M'da... probabil că te vei întâlni cu ea...

— Nu știu dacă mă voi întâlni.

— Vrei să-mi spui că nu sânteti înțeleși?

— Înțelegi, zici? Asta ar fi admirabil! Am merge la foc împreună...

— Nu mai face pe prostul Ionică!...

— Zău Nicule! fii serios!...

— Aseară Ioana mi-a vorbit de tine...

— Ți-a vorbit de mine? Și ce anume ți-a vorbit de mine?

— M'a întrebat ce mai faci și unde îți petreci viligiatura în vara asta...

— O, dar sânt încântat!... Atunci trebuie să o întâlnesc la Cămpina; voi face tot chipul să o întâlnesc.

— Nu-i așa dragă Nicule? ar fi admirabil un drum la foc cu Ioana...

— Căldura mare și obseala de stat în picioare îl înmuiase de tot pe domnul Ionescu. Il irita și discuția aceasta și îi părea rău că o provocase. Hotărât lucru Ionică Stanislav își bate joc de el dar totul trebuie să fie aranjat cu Ioana. Își aduce aminte de primarul din Cămpina și se hotărăște cu gândul să-i telefoneze din Sinaia...

— Ionică Stanislav fluieră o arie din Lakme pe care și-o întrerupe odată cu fluieratul mașinei pentru Cămpina...

— În sfârșit trebuie să coboare. Și-au luat rămas bun și după o oră domnul Nicu Ionescu era la oficiul poștal din Sinaia și într-o cabină de telefon cerea de zor Cămpina. Cu mare greutate obținu legătura.

— „Alo!... alo... primăria Cămpina?... domnul primar?”

— Salutare Radule... Aici e Nicu... Ce faci tu?... da, da... Știi că Ioana Scarlat e în Cămpina... da?... Și chiar acum a venit acolo și Ionică Stanislav. Am călătorit împreună... Se ține de fata asta... Cum?... păi desigur că e măgar? Afli tu dacă se întâlnesc... nu-i așa? da... da... foarte bine... Salutare dragă primărie, salutare...

— În acest timp Ionică Stanislav care mai întârziase la o berărie ca să-și răcorească zăduful drumului, urca scările primăriei. Domnul primar era infuriat de cele auzite la telefon și aștepta momentul să izbucnească.

— Nu-și închipuise că tocmai Ionică poate să-i facă mizeria de felul acestora. Când îl văzu că intră se repezi la el.

— Să-ți fie rușine canalie! Să ieși afară porc ipocrit! Mă lipsesc de prietenia ta lichea ticăloasă!...

— Ionică Stanislav, de teamă să nu-l strângă de gât domnul primar, o luă înapoi răcnind și el pe sală către cei de față.

— A înebuioit primarul domnilor!...

— A înebunit primarul săracu...

V I S U L

de G. ACSINTEANU

Stătea încrămenit în fața mesei de lucru, ca o statuie de piatră. Par'car fi fost un osândit la moarte pe scaunul electric. Privirea și gândul le avea ținute într'un colț al casei. Nu-și mai dădea seama ce se întâmplă cu el. Era cu totul absent. Încercase să citească, dar literele din carte îi fugiseră pe dinaintea ochilor, tocmai ca niște furnici negre. Îndrăsnise să ia tocul și să scrie un articol pentru ziarul la care era corespondent; mâna însă îi tremură și tocul îi căzu pe masă. Prea greu îl apăsa pe umeri și pe piept liniștea din interiorul căsuței de țară, cu geamurile sparte și lipite cu hârtie.

Focul din sobă se stinsese de mult. Și în el, în cuibul creierilor lui munciți, amorfise orice licărire de gând. Dacă nu l'ar fi trezit din letargia grea vântul care tremura pela ferestre, gemând cu glasul său răgușit de crivăț bătrân și vagabond, de bună seamă că ai fi crezut, că dărăpănătura în care locuise atâția ani învățătorul Ion Tudor, era lipsită acum de orice ființă omenească. Lumina lămpii oboșită se micșoră, apoi se transformă într'un muc galben și în cele din urmă, sfârșindu-se să-și dărucească ultima scântee de lumină, căzu sub lovitura întinericului și se stinse. Atunci de după sobă un motan sări în pat și se scutură. Topăi pe lângă stăpân, ca un pușor de pernă fantomatic, atingându-l cu laba pe coapsa piciorului în semn de rugămintă să-i deschidă ușa. Ion Tudor îl îndemnă:

— Eși !

Motanul zbughi repede afară. Ne așteptat, printre întredeschizătura ușei pătrunse în încăperea plină de întuneric un sunet de muzică. Învățătorul trânti repede ușa, luă chibriturile de pe masă și își aprinse o țigară, îndreptându-se fumând spre fereastră. Afară era lumină ca ziua. Luna părea culcată între două grămezi de argint. Ochii tânărului sfredeliră prin ger și prin noaptea până la ușile boerului Iancu Ioanid din satul Căineni. Acolo, înăuntru se sărbătorea cu vin nou, cu lăutari aduși anume dela oraș și cu femei frumoase depe Valea Pandurilor nunta Mioarei. Acest fapt, pe care-l așteptase cu înfrigurare două luni și cu gând incurajator că nu se va întâmpla, îl îndeamnă să-și lipească fruntea de cercevelele, de fier, reci. Amintirile începură să se lovească, tocmai ca oțelul pe o cremene scoțând scântei vii. Și una câte una stropurile de lumină încălziră pe rând căsuțele gândului în care se odihnea amortit trecutul...

...Iată-l copil de 12 ani. Mic, cu ochii calzi, fără tată. Sfârșise deabea patru clase primare și necazul prematur își înfipse ghiarele în sufletul plâpând. Mamă-sa bolnavă și el copil de roată. Aici, la grădina de zarzavaturi, noaptea mâna caldă pe manejul roții de udat, ziua săpa tarlalele iar câte odată, ca să-l deprindă cu viața grădinii Ivan Gogu îi umfla fălcile cu pumni scoroșiți de scare...

....Dimineată cu iarbă crudă pe sânul brazdelor. Eșiseră toți grădinarii la săpat. El, din greșală tăiase o tufă cu trei gogoșari. Un copil rău, noul lui tovarăș de muncă, îl pări grădinarului. Ivan Gogu, cu inimă de câine și ochi de dușman se repezi hain la el și îi dădu doi pumni grei după ceafă. Copilul căzu în

țărână. Un fir roșu, cald, începu să-i tănească pe nările mici, unindu-se la gură cu alt părăias de sânge, care curgea printre dinți. În cap simți o amețală ascuțită care îl înțepa până în inimă. Se învrtea tot pământul cu el. Avea impresia că se scufundă necontenit, într'un adânc negru fără margini, fără fund. Atunci Mioara, fata boerului din sat, care se jucase de dimineață până la amiază, cu mingea printre tarlalele cu flori, se apropie sfioasă și cu milă de el:

— Scoală, am să-l spui lui tăticu.

Copilul de recunoștință o privi adânc în ochi. Fetița îl mai întrebă:

— Cum te cheamă ?

— Ion Tudor.

— Și pe mine Mioara.

— Daaaaa ?

— Vezi bine. Nu-i nume frumos ?

— Este.

O licărire de soare, un murmur de izvor nevăzut, un tril de privighetoare ascunsă se strecură ca un iron nou în inimile copiilor. Pe crenguța sufletului lor, înmugurise un simțământ proaspăt, care își întinsese frunzulițele până în cel mai ascuns colț al pieptului. Din îmboldul acestui simțământ fetița cu părul galben, ca firele de borangic, se apropie de copilul ros de mizerii, îl ștersese la gură de sânge cu bastista ei, privindu-l adânc în ochi. El tăcea și nu îndrăsnea să se ridice din țărână. Rămăsese cu gura întinsă spre mâna mică și albă, ca o porumbiță cu pene de mătase, care o mângăia cu puful ei moale, ștergând urmele roșii de lovire și de durere. Voi să-i mulțumească dar par'că nu îndrăsni să miște buzele. Îi era frică să nu se stingă sublima clipă de vis, care o trăia. Fetița tot uitându-se la el, ca la o cadru frumoasă, fără să-și dea seama ce face, îi luă capul între mâini și repede îl sărută pe buzele moi, care le ștersese cu bastista albă.... Când Ion Tudor, deschise ochii fericit fetița albă zbură către sat, fără să se mai uite înapoi. Copilul se gândi trist:

„Ingerul hui zboară în cuibul lui, de lângă D-zeu și poate că nu mai vine înapoi niciodată”.

Vremea lăcomă a înghițit an după an și el a crescut, a rătăcit prin orașe a citit cărți multe și a devenit învățător în satul în care a văzut întâia dată soarele, în care a muncit greu și în care a cunoscut pentru prima dată lumina gândului: Mioara.

Și ea crescuse dar nu se schimbase de fel. Purta aceleași vestminte albe, avea aceeași ochi de cicoare și același păr de aur. A întâlnit-o de mai multe ori, lângă armanul lor și mereu i-a vorbit cald, cu primăvară în ochi.... Ultima seară părea cernită. Stelele aveau strălucirea unor lumânări aprinse în templul nemărginit de albastru, în înălțime. Mioara i-a eșit înainte la fântâna de piatră din colțul ogrăzii. El, până atunci, își purtase gândirea prin cetatea părăsită a morților. Ea l'a întrebat:

— Bună seara Ioane, vii tot dela cimitir ?

— Mi se urăse în casă.

— Ce D-zeu frate, ai început să trăiești numai cu morții !

— Nu așa, Mioară, dar vezi, mi-era dor de... tata. Înțelegi tu. Mă lăsa tare dor de el...

Mioara nu mai vorbi. Ea puse amândouă mâinile pe umărul lui și, cu ochii adânci, îi străpunse ferestrele gândului. Ion Tudor simți că o vraje grea cade peste el. Rămăsese cu privirea ținută în pieptul fetei în cele două rotunjimi dure, învelite în mătasă albă, pe care le apropie de el într'o îmbrățișare puternică. Cât au stat așa cu mâinile pe după mijloc, ca niște șerpi incolocți, nimeni n'ar putea spune. Liniștea și noaptea îi învăluiseră într'un zăbranic cald.

— Ioane ! tresări Micara cu un gând nou.

— Da.

— Ți-aduci aminte ?

— Ce ?

— Începutul. E mult de atunci. Vrea zece ani. Tu erai mic și eu tot micuță. Mă jucam cu mingea prin grădina școlilor.... De atunci te port mereu în gând Ioane... De atunci....

Ion Tudor nu mai putu să-i răspundă. Era fermecat de zâna albă din fața lui. Vrea ceva, dar nu știa ce. În vine sângele îi curgea cald cu repeziciune, în ochi îi scâteliau puternic luminile de răsărit, dar nu îndrăsnea. Fata însă, cu mai mult curaj îi culesse șfiala de pe ploape cu buzele. El se turbură. Căldura din sânii de piatră, aprinse toate făclile celor douăzeci de ani din pieptul lui. O strânsă iarăși și-și apropie soapla de gura ei întredeschisă care aștepta plină de vrajă.

După o lună, de necrezut Mioara se logodit cu un candidat la preoție. Asta seară avea nunta. Să fie oare cu vreaea ei ? Tat'șiu era un om crud. Tot ceea ce vrea el trebuia să se înfăptuiască, astfel ar fi fost prăpăd”.

„Hm ! Nunta Mioarei ! Clătină din cap Ion Tudor fără să creadă. Da, nunta ei. Noapte cu zăpadă și cu lună mincinoasă, de ce nu te crăpi în mijloc de fărâmițele ? Făreilor de prin păduri, lupilor flămânzi, supti de ger, de ce nu năvăliți în sat, în casele cicoiului Iancu Ioanid, să-i sfărtecați pe toți mesenii lupilor, pe toți ticăloșii și să-mi aduceți aici inimile lor ca să le asvăr în zăpadă cu dispreț ca pe niște bulgări fără însemnătate; iar inima ei, a miresii, să pun într'o glastră și să iasă din ea o floare: floarea minciunii....

Și Ion Tudor căzu istovit de gând, în genunchi lângă fereastră murdară cu capul între mâini....

Uite ce mândru și ce înalt se vede acum în oglinda visului. E îmbrăcat cu paltonul cel gros, în mâini cu mănuși de piele. Sare ca un strigoii negru peste un pârleaz putred. Un câine îl simte. Hămăie. El îi trănestește un picior și câinele tace deodată, moare. Aleargă apoi printre troeni și se îndreaptă spre casa albă a boerului unde Mioara purta haina albă cu trenă de fir și pe frunze, flori de lămâiță. La poartă groasă de stejar Ivan Gogu, grădinarul depe vremuri, care acum era păzitorul de noapte al cicoiului, îl întâmpină. Trei lovituri surde în poarta mare.

— Cine e acolo ?

— Eu, învățătorul Ion Tudor.

— Aha, matale ești ? poftim ! Ce te-am așteptat, aha, ce te-am așteptat.

Poarta se deschise. El intră repede. Dar auzi cum ușa se încuie pe dinăuntru. Totuș nu luă în seamă, lui nu-i era frică de nimeni, când se ducea cu

PODUL LUI TRAIAN

de MIH. POPESCU

Împăratul roman — Traian — supărat că neastâmpăratul și ambițiosul rege al Dacilor — Decebal — i-a nesotit angajamentul făcut după primul

român, iar pe regele ei să-l aducă captiv la Roma, unde avea să-i împodobească intrarea triumfală în orașul lui. Și după ce-și făcu toate aranja-

din Damasc să-i facă un pod de piatră peste Dunăre, care avea să lege sudul Dunărei, romanizat de mult, cu nordul Dunărei încă barbar.

Podul lui Traian, schiță făcută de ing. austriac Spaar la 1751

război dintre Romani și Daci, când cei din urmă au cunoscut tactica și vitejia romană, iar cei dintâi rezistența îndârjită și iubirea de țară dacică, se hotărâ să transforme Dacia în provincie

flacări în piept la Mioara. Se îndreptă în fugă, pe lângă uluci spre halcon. Ajunse. Din salon, din marea încăpere a casei albe luminată cu petromaxe orbitoare, eșeau pe crăpăturile ușilor răsete de femei senzuale, amețite de vin, discuții aprinse, și câte o voce groasă, lămpă :

— Să-ți trăiască nune mare! Să-ți trăiască socrurile.

La o fereastră Ion Tudor o zări pe Mioara. Ea ședea sprjinită de cadrul geamului, cu capul între mâini. Era tristă. Lumina lămpilor o mânjea pe față cu gălbeneală de mort. El strigă : — Mioară, Mioară !

O umbră se propti în fața lui. O bănuî. Era Ivan Gogu. Până să-l întrebe ce vrea, simți deodată o lovitură puternică în piept și în acelaș timp o căldură de mangal în cap, în tot corpul până sub unghiile dela degetele mâinilor. Inținse brațele spre geam, spre Mioara. Vrea să țipe dar nu mai poate. Căldura din el îi tăie viața și învățătorul se prăbuși în zăpadă cu fața în sus....

....Zorile vin, uite-le cum vin, ca niște fecioare nude, cu carnea vânătă de oțel cu sânii roșii ca de sânge și cu aurul părului resfirat în cel patru puncte car-

mentele pentru o campanie împotriva Dacilor — Traian — hotărâ ca să-i aface pe altă cale nu pe cea cunoscută din Banatul de astăzi. De aceea puse pe vestitul inginer arhitect, Apolodor

dinale... Vin zorile și se apropie de el. Fac toate o horă mare în jurul trupului înghețat, în jurul corpului cu pieptul spart de lovitura de topor și cu inima ca o pară roșie de zahăr ars asvârlită pe treapta scării de piatră, care ducea în odăea de dormit a miresei. Și zorile, în hora lor învârtindu-se mereu cântă pe ton nazal, prohodul neuzit până acum de ființă omenească.

„Un gând sfârșit Ion Tudor, inima ta pe scări de piatră pe cuibul domniței cu minciuna în sânge și cu mirele în brațe. Pieptul tău e spart tu ești mort și ea suspină de poftă, de mulțumire omenească....

O rază de soare bătu cu degetul în geam.

Ion Tudor tresări din închipuirea urită și plecă dela fereastră cu pași grei. Ca sub porunca unui glas din adânc se așeză la masa de lucru și luă tocul să scrie demisia din învățământ. „In sfârșit“!

A doua zi trenul îl luă din gara Lehiu, împreună cu două geamantane pe cărările de fier, ale unei vieți noi.

GEORGE ACSINTEANU

Podul, după planul lui Traian, avea să fie făcut în dreptul orașului Dobrete — Turnul Severin — de astăzi, pentruca recându-și legiunile pe aici să poată traversa Oltenia, de astăzi, să ajungă la Olt pe a cărei vale avea să înainteze spre Capitala Dacilor—Sarmisegetuza—Grădiștea de astăzi, din Transilvania, în părțile Hategului, Calea romană de pe valea Oltului până astăzi se chiamă calea lui Traian, numire recunoscută și printr'o inscripție în stânca munților, inscripție ce se păstrează încă.

Podul a fost executat. Traian și-a trecut oștile pe el în Dacia la 106. Decebal a fost învins, și țara i-a fost prefăcută în provincie romană, iar din amestecul coloniștilor cu Dacii rămași în țară a eșit neamul românesc, strămoșii noștri de astăzi.

După moartea lui Traian podul a fost stricat, iar Apolodor a fost omorât, din gelozie, se spune.

În anul 1751 însă, guvernul austriac, aflându-se în plină ofensivă împotriva Turcilor a găsit cu cale să pună pe vestitul inginer Spaar, ca să adune într'un album, planul, vederea generală și perspectiva tuturor orașelor castelelor și mănăstirilor precum și a altor localități demne de luat în seamă, după valea Dunărei dintre Ulm și Vidin. .

Albumul acestui se păstrează în Arhiva de război dela Viena secția cartografică, și-i foarte interesantă mai ales că este unica lucrare de felul acesta.

Printre localitățile demne de luat în

critica literara

G-ral AL. LUPAȘCU-STEJAR: „Paradisul Românesc“ sau România Mare pitorească

Este o enciclopedie geografică și astronomică, ce se recomandă tuturor, în special școlărilor, soldaților, ofițerilor, ca și publicului mare.

Este cartea unei vieți de unde se desprind, printre învățămintele utile, hățăile de inimă ale unui Român de rasă. Multe pagini ne amintesc de *Cântarea României* a lui Bălcescu — zadarnic câtă dascăli ce habar n'au de un viers frumos sau de proză poetică s'o atribue prozaicului Russo!

Iată una:

„In câte țări din lume se mai poate găsi un sol atât de variat și de bogat, cu o regiune munteasă atât de întinsă și de pitorească, cum sunt regiunile noastre muntoase și cu deosebire regiunile frumoșilor, măreților și maestrosilor Carpați, cari, ca un puternic brau de oțel, încing România Mare pe la mijlocul ei, dela Turnu Severin și Orșova, până la Vatra Dornei și mai departe, până în nordul Bucovinei și al Maramureșului, sau regiunile frumoșilor munți Apuseni sau Bihoreni? — Acești munți, din cari răsar și se înalță spre cer, mărete și impunătoare pîncuri alpine de stâncă plesușă și mândre platouri, pe care se întind vaste covoare de iarbă mătăsoasă, în mozaicuri de flori multicolore și parfumate; acești munți, în cari ciobănații păstori și păstoritele, cântând voioși din gură, din fluere, cavale, buciune și fulnice, săltând și chiujind de tinerețe și hucurie, își pase, în dragoste

seamă. Spaar a remarcat și urmele podului lui Traian, despre care vorbiam mai sus.

Pentru că urmele podului lui Traian se vedeau prea puțin, și ca cel ce va observa lucrarea sa, să-și poată face o idee completă despre construcția podului, Spaar singur ne spune că a găsit cu cale să pună alături de lucrarea sa o alta făcută de Iacob Lew, în anul 1669.

Intrând în examinarea veracității acestei lucrări observăm îndată că lucrarea atribuită lui Lew, nu poate fi a acestuia, căci podul a fost stricat încă din veacul al II-lea după Christos. Sigur dar că podul așa lucrat cum ni-l prezintă figura noastră este o reconstituire a lui făcută de Spaar unde arată influența renașterii italiene cu arcade, cornișă și cartușul caracteristic al acesteia.

Spre malul românesc observăm doi copaci, și o mulțime de oameni, dintre aceștia unii par a fi soldați unguri care ar păzi granița.

Tot dinspre malul românesc observăm o corabie trasă la edle de șase cai, mânați de un surugiu.

Interesantă ar fi o lucrare care să cuprindă toate vederile și studiile apărute până în prezent asupra acestui pod de care-i legată istoria neamului nostru.

MIH. POPESCU

de glia, vatra și legea strămoșească, cășorții zburdalnici, vitele și cu deosebire turmele de oi; acești munți, acoperiți peste tot cu păduri seculare de brad, fag și stejar, din cari izvorăsc nenumărate ape cristaline purtătoare de dor și de iubire și în cari se găsește atât de multe, mari, variate bogății: lemnul, petrolul, gazul metan, sarea, cărbunele, aurul și argintul ținând locul de frunte; acești munți în care se răsfață atât de numeroase frumuseți și pitorești pozițiuni și stațiuni balneoclimaterice și în cari privirea și mintea se pierd aiurea de splendoare, măreție, farmec și poezie, sufletul se desfată și se reconfortează, inima se înveselește, iar trupul ostenit și slăbit de muncă și suferință își găsește repaos, alinare și sănătate; acești minunați munți, au fost veacuri de-a rândul, scutul țării și adăpostul ființei integrale a poporului român, în contra nenumăratelor invazii barbare, care s'au perindat pe rând timp de 1000 ani, începând cu Goții și Gepizii, urmând cu Hunii, Avarii, Slavii, Bulgarii, Ungurii, Pecenezii, Cumanii și terminând cu Turcii și Tătarii!...

Ultimul număr al revistei „**FLOAREA SOAPELUI**” este dedicat d-lui prof. N. Iorga. O definiție și o constatare: „Dela simplul învățător uitat într-un colț de țară, dela dascălul de biserică, dela ziaristul, dela tipograful și zugravul de biserică și până la profesorul universitar, până la inhibitorul cel mai priceput al cărții românești, a trăit, s'a adăpat, s'a inspirat, a produs datorită celui ce e în veșnică progresie, celui ce nu cunoaște odihna, celui ce a suferit toate pogoririle omului!...”

REVISTA CLASICĂ nr. 2, sub conducerea d-lui Herescu publică un fragment dintr-o lucrare a d-lui Cezar Papacostea: „*Gândirea epică elină: Herodot*”. D. Iuliu Valaori nu vorbește despre „Antemergătorii lui Pindar în lirica corală: Stesihor, Ibycos Simonide din Ceos”.

Din toți acești cu nume celebre în antichitate n'aveau decât fragmente și legende. Se știe de Stesihor, care ar fi scris epiatribă contra Helenei, ar fi fost orbit de zei, iar prin *Palmodia* (de aci cuvântul a trecut în limbile moderne, însemnând retractare), care l-a readus vederea. Legenda asasinării lui Ibycos ni e cunoscută printr-o celebră baladă a lui Schiller. Reproducem cele două fragmente din opera lui, așa cum ni le redă d. profesor Valaori în românește:

Primăvara înflorește
In a Nimfelor grădine
Strugurii cresc pe vițe
Sub umbroasele foite
Nu mai mie, vai! Amorul
Nu-mi dă pace niciodată
Ca furtuna ce-și ia zborul
Din spre Nord înflăcărată,
De lângă Cypris iute zboară
Și'n cumplita lui mânie
Arde a mea inimă
O turmentă, o sfâșie.

Amorul iarăși mai privește
Cu ochii săi scanteetori
Umbrăți de gene înegrite
Și cu-a-lor nuri atrăgători
Mereu pe mine mă 'nholdește
Spre cursele nomărginile
Ale frumoasei Afrodite.

Eu tremur de urmele sale
Ca un cal deprins să zboare
Și să se 'nțreacă cu ardoare
In jocurile solemne,
Dar care-acuma apăsate
De bătrânțele amare
De-abia pășeste întristat
In cariera de-alergare.

Simonide din Ceos ni este mai cunoscut. Avem oda sa, în care cântă pe eroii de la Termopile:

„Strălucită este soarta celor cari au murit la Termopile și sfârșitul lor este plin de slavă. Mormântul lor este un altar: în loc de lacrimi, ei au parte de vesnică amintire; înfrângerea lor este o glorie. Piatra mormântală a acestor eroi nu o va strica nici rugina și nici vremea distrugătoare. Urma care cu prinde cenusa acestor eroi a luat Grecia lustrul ei cel mai strălucitor. Leonida, regele Spartei adevărate această, lăsând un exemplu sublim de virtute și un renume ce nu va pieri niciodată”.

D. prof. **MARINESCU** publică o fantezie despre Virgiliu; d. Herescu face observații în chestie de interpretare de text la Bucolicele lui Eneida lui Virgiliu în exametri de d. prof. I. Murnu.

D. **CESAR PAPACOSTEA** traduce *Scutul Hercules* din Heziod. D. Herescu traduce din Catul în versuri rimate *Stesihosus, Către Sirmio Consolare lui Calvis la moartea Quintiliei*.

Traducerile în rime, nu știu de ce, reușesc rău, când avem atâtea traduceri excelente în versuri albe. Bibliografia bogată cu privire la specialitățile greco-romane.

ION FOTI

note

La teatrul Maria Ventura, se repetă piesele: Vrei să te juci cu eu? de Marcel Achard, Periferie, de Frantisek Langer și Frații de Cruce de Paul I. Prodan.

La Cluj a apărut în editura Alexandru Apea, piesa d-lui Const. Cehan-Racovitza: „**FEMEEA CARE S'A VÂNDUT**” (PATA), dramă în 3 acte.

D. C. Cehan-Racovitza este un scriitor cunoscut publicului și destul de încercat în ogorul literaturii, așa se explică de ce drama d-sale care poartă un titlu atât de banal, e bine scrisă, cu personajii just caracterizate cari trăiesc și pe care le-am întâlnit când-va în viață.

Din lipsă de spațiu, nu putem insista mai mult asupra dramei d-lui Cehan-Racovitza, dar ne vom face datoria să o recenzăm mai pe larg într-unul din numerele viitoare. SCRIO.

plastica

ȘCOALA DE ARTE FRUMOASE

ntem în pragul „sezonului” de plas-
Artiștii noștri, risipiți prin toate
șau interes de mult la cuiburi, plini
nădejde nouă în rodul atâtor luni de
șuință, în cari năluca fugară a veș-
ului ideal a purtat pașii lor pe toate
șagurile promițătoare de proaspete
perostite taine.

reculegerea atelierului strămt, întot-
șna strămt pentru lumea de viziuni
șată în lăuntrica frământare, fiecare
năngăte provizia de emoții trăite în
șere și lumina, își împlinește pe a-
șu notările spontane, chibzuind cu
ș pregătirea „expoziției” ce va să vie
șartășe la marea întrecere a fiecărui
șil de an — pentru ca... încă odată
șle trufășe ale viselor nemărginite
și lase fulgi și pene multe pe dinții
șitori ai neclintitelor realități.

șindcă vor fi și anul acesta expoziții:
șa vrenților cari prescriu imerios
șu marea parte a lumii bătrănescul
șmo vivere”, dacă a reușit să decime-
șasa amatorilor și să întunece nepre-
șa candoare a snobilor de odinioară,
șa răpus încă cerbicia celor deprinși
șdeacea să se hrănească cu speran-
șa la propriu și la figurat.

șainte însă d'a vântura cu mâna cro-
șului recolta artistică ce se va pune
șurând sub ochii publicului nostru,
ș de prises să ne întorcem un mo-
șd privirea către mărunte lucruri ce
șla piciorul temeliei pe care clădim,
șându-ne astfel să pricerem firescul
șmilor rezultate judecând pricinile
șau conlucrat la determinarea lor.
șalentul” e darul neprețuit care ține
șsența subconștientului nostru.

șicare ar fi amploarea lui nativă,
șresort esențial, lăsat singur, se do-
ște neputincios, insuficient în fața
șilor probleme ale realizării, fără
șcherarea unui întreg complex de fa-
șități susceptibile la rândul lor de lă-
ș, coordonare, disciplină.

șem în București o Școală de Arte
șmoase și nu mă îndoiesc că pentru
șcari n'au carcatat-o de aproape, se-
ș și de sonoritatea numelui, cu totul
șe imagina ce-și fac de această in-
șgie de stat — atât sub raportul in-
șterii ei concrete cât și din punct de
șere al posibilităților de învățământ
șpermit programul ei — decât meschi-
șa cu care te întâmpină realitatea.

șu vizitat de curând această școală,
șu pot ascunde umilința ce-a încerc-
șegoliul meu de artist și de român
șața acestei mărturii de dispreț ofi-
ș pentru una din cele mai proprii ex-
șiuni ale culturii naționale. Nu e nici
șa, nici cea din urmă probă de de-
șsiderare — ați zice — pentru tot ce
ș poate face obiectul preocupărilor po-
șe ori de interese personale. Cu atât
șrău.

ș încă să nu vorbesc de ceea ce a fost
șastă școală până în ajunul noii di-
șuni sub care are norocul să fie nu
șmultă vreme.

Așa cum se prezintă astăzi acest locaș
șademenitor de înalte aspirațiuni, după
șnemăsurate șfători ale actualului di-
șrector care cu o perseverență obsedantă,
șa reușit să smulgă oficialității destul de
șparimonioase atenții, așa cum se pre-
șzintă, zic, această școală e încă departe
ș de a răspunde rostului existenței ei.

șnsuficientă — sub toate rapoartele —
ș pentru România mică, în care procen-
ștul și calitativul talentelor, în ciuda
șchiar acestor rele condițiuni de propă-
șșire, a putut contribui la prestigiul ro-
șmănesc în afară, — e lesne de înțeles
ș nădejdea ce-și poate pune într'ansa Ro-
șmânia Mare.

ș În afară de câteva cutiute de camere
șcombinat din probabile resturi de clă-
șdire înșiruite în desordine pe dreapta și
șstânga curții destul de respectabilă și
șcari până mai ieri erau mazăii și de-
șpendințe, o clădire în fundul curții, de
șproporțiuni foarte modeste în cari se
șînghesuiesc patru mici ateliere, consti-
ștuiesc școala propriu zisă de arte fru-
șmoase.

ș Incă o încăpere pare-se mai mare, pe
șcare n'o pot aprecia decât din afară, a
șfost ocupată de atelierul personal al ve-
șchiului director. Se speră însă că și a-
șceastă sală va fi redată nevoilor școlii.

șTrebuie să menționez că în acest spa-
șțiu „a trebuit” să-și găsească loc toate
șsecțiunile: desen, pictură, sculptură,
șartă decorativă, etc.

șCum în artă, mai adevărat ca ori-unde
șsunt „mulți chemați, puțin aleși” acea-
șstă alegere e condiționată — pentru cei
șmulți cari-și îndreaptă pornirea primi-
șlor pași spre școala de arte Frumoase,
șmai mult de posibilitățile de spațiu de
șcât de criteriile speciale de judecare.

șPe de altă parte natura însăși a aces-
ștor criterii lipsite de un fond esențial-
șmente pozitiv, îndreptățește mai de gra-
șbă indulgențe în primele selecțiuni: e
șinfiniț mai bine să ai un priștos de în-
șcepători decât print'o strămtă subiec-
știvate să faci posibilă nămicirea unui
șelement care ș'ar putea revela mai târ-
șziu de o valoare precumpănitoare în
șfața desavantajilor leștului eventual
șde mediocrități.

șAcestea sunt rapide observări privi-
ștoare la prezentarea exterioară a școlii.

șCâteva șpicuiri în programul ei, în
șcare se oglindește arhaicul tipic oficial-
șadministrativ, nu sunt de natură să
șsporească încrederea competențelor.

șAstfel școala prevede 7 ani obligatorii ca
șsă iei o diplomă (absolut inutilă în ca-
șriera oricui nu caută să devie profesor
șde desen la vr'un liceu).

șProbabil la fixarea acestui termen ș'au
șavut în vedere nemăsuratele dificultăți
șpe cari le înfruntă artistul în toată ca-
șriera lui. Ș'a uitat însă că învățământul
șartistului nu încetează decât odată cu
șbătăile inimii lui și că prin urmare e
ștot atât să reții între zidurile școlii
șante, ori de trei ori șapte ani, un ele-
șment căruia trebuie să-i fixezi un termen
șca o garanție de suficiență. Fie dar și șapte
șani de școală pentru unele temperamen-

te, dar nu vād pentru ce nu ș'ar lăsa
șaprecierii maieștrilor timpul necesar,
șpotrivit cu natura și prezintarea perso-
șnalității fie-cărui elev, pentru a-l trece
șdincolo de zidurile clasei, la momentul
șoportun, în marea școală a naturii și a
șreculegerii personale.

șDoi artiști deopotrivă predestinați se
șpot deosebi mult prin timpul depus de
șfiecare ca să-și însușească deprinderea
șmănuirii materiei și stăpânirea mijloa-
șcelor potrivite cu specificul fie-cărui.

șUn paragraf din program deosebit de
șsurprinzător pentru un profesionist e
șînsă acela care permite elevilor baca-
șlaureați absolvirea (și deci „diploma”)
șdupă doi ani de școală. Acesta, se zice,
șe cazul numai aceluia cari se destină
șcarierii de profesor de desen la liceu.

șSe consideră dar că pentru îndeletni-
șcirea de profesor de desen, cunoștin-
șțele căpătate în liceu, plus acele
șprînse în doi ani de școală specială sunt
șsuficiente pentru destinația ce-și dau a-
șcești elevi.

șSă nu uităm însă că aceștia prin chiar
șmărturisirea șfârșitului pentru care vin
șnu pot pune acelaș entuziasm în munca
șlor ca și ceilalți colegi neprivilegiați cari
șînțeleg să facă artă pentru artă.

șAdmit dacă vreți, că viitorii profesori
șpot fi pregătiți și în două luni pentru
șcariera lor. Fii bine! Dar ce ne privește
șpe noi acest lucru, ce legătură au acești
șmulți nechemăți cu arta, deci cu spiritul
șcare stă la baza așezământului și prin
șurmare ce caută ei în încăperile lui în
șrejudiciul talentelor reale pentru cari
șselecțiunea devine astfel cu atât mai
șseveră cu cât trebuie locuri mai multe?

șAsta este deadreptul o violare a sin-
șgurului principiu sfânt cu amăgirea că-
șruia se consolează artistul de toate vi-
șcicitudinile ce-l pândesc la toate răs-
șpânțiile carierii lui: arta pentru frumuse-
ștea ei.

șCurtea școlii e încă mare, inutil de
șmare și pe lângă ateliere și dependențe
șce trebuie construite, n'avem nimic de
șzis dacă statul ar face o încăpere des-
știnată special pentru viitorii profesori
șde desen cari ar putea purta chiar un
șalt titlu (la rigoare mai pompos) decât
șelevi ai școlii de Arte Frumoase.

șDeasemeni o bibliotecă n'ar strica,
șpentru complectarea culturii artistice:
șVasta incultură în care cotrobăesc ele-
șmentele tinere nu e deloc indispensa-
șbilă realizărilor artistice.

șFacă puține din câte se pot spune sub
știtlul acestui articol și mai mult ca ori
șcând aș vrea să nu strig în pustiu.

șAltminteri d. C. Ressu, directorul ac-
ștual al școlii, cu toate bunele sale in-
ștenții tot nu va putea reveta minunea
ș„celor cinci pâini și doi pești”.

C. VLĂDESCU

aișă și aișă...

Am primit la redacție volumul „L'UOMO DEL SOGNO” de Cezar Petrescu.

Volumul a apărut în colecția literară a celebrului „Istituto per l'Europa Orientale” din Roma.

Sunt adunate în acel volum nuvelele cele mai bune, deși toate sânt bune, ale excelentului scriitor Cezar Petrescu.

Volumul are o prefață scrisă de criticul italian Giacchino Miloiu, care scrie între altele:

„Nuvelele sale, Cezar Petrescu și te-a scris a doua zi după război, — într-o vreme când toți așteptau începutul unei ere noi pentru omenire, zorile unei epoci de prefacere și de potolire morală. — și poate chiar o nouă organizație a vieții, mai chibzuită și mai puțin demoralizantă. Experiența tranșelor, familiarizarea cu suferințele devenite egale în fața morții, egale în suferință și egale în desnădejde, — au lăsat urme adânci în sensibilitatea atât de umană a lui Cezar Petrescu. El a înțeles aceste prefaceri și a încercat să le descopere chiar acolo unde în aparență erau cu totul ascunse, desvăluindu-le în fața suferințelor acoli unde el le putea privi și evita mai bine. Cezar Petrescu nu oferă nici o soluție morală. — dar ea se desprinde în chip spontan din povestire. — ca un calmant al atâtor dureri înăbușite și al atâtor desamăgiri, în fața năzuințelor surpale”.

„GÂNDIREA”, îngrijită cu admirabilă pricepere de d. Nichifor Crainic, publică în numerile din urmă (8—10), frumoase poezii de Lucian Blaga, Adrian Maniu, Ion Pillat, Dragoș Protopopescu, V. Voiculescu.

Sintim, că ne împlinim o datorie, citând câteva rânduri din poezia „Gândului”, a lui V. Voiculescu, poet de superbă discrețiune și de admirabilă nuanțare:

„Gând slăbănog, deprins numai la șes,
„Să calci în pulberea de vorbe locite;
„Gând lesnicios ca o femeie, copilăros
[la înțeles
„Urmând leneros, părția de tâlpi și copite;
„Nărdvitule să dormi pe puf de cuvinte
„Școală și gătește-te! Că de-acum înainte
„Am să te port prin vorbele cele mai
[culturoase
„Să te nglobească și să te doară...”

La Cronica mărunță, pe care o fac de obicei Nichifor Crainic și învățatul Em. Bucuță, scrie de astă dată și Vasile Băncilă.

Despre acesta, am mai scris noi, că reprezintă cea mai de seamă nădejde a filosofiei unei generații.

DEM. THEODORESCU, talentatul ziarist și literat, definește astfel pe ziaristul politic:

„E un „chiffonnier” al vieții publice pentru hala de aprovizionare iestină a curiozității insatubre”.

CARTEA. În câte răspunsuri s'au

dat asupra „problemei cărții”, ni se pare că e foarte bun răspunsul d-lui Const. Kiriteșcu.

În criza cărții, în criza cititului e vinovată și școala.

D. Kiriteșcu face o citație de cifre spre a stabili numărul aproximativ al celor cari au obligația morală a cititului.

„Numai liceele vârsă pe piața culturală a țării cam 5—6000 de absolvenți pe an dela războiu încoace. Deci numai generația tânără, mai jos de 30 de ani, numără 60.000 de intelectuali cu tesche-redă”. Exagerăm oare dacă fixăm numărul celor peste această vârstă numai la indoitul cifrei de mai sus?”

Și d. Kiriteșcu adaugă, că în școlile de grad secundar, sunt circa 200.000 elevi. „Aceasta e massa, care trebuie să fie înzestrată cu „receptivitate culturală”. Pentru ea, se scrie cartea, pe ea și clădește speranțele scriitorul, editorul, librarul. Câți citesc dintr'ansu? Foarte puțini, surprinzător de puțini, întristător de puțini”.

Dar care e vina școlii pentru inexistența trebuinței de citit a celor mai mulți dintre intelectualii noștri?

Vina este că cei mai mulți dintre profesori ignorază un lucru fundamental: școala nu e făcută atât ca să dea cunoștințe, cât ca să formeze deprinderi”.

„Una din cele mai importante e deprinderea cititului”.

INTR'UN CEAS BUN, ne e răspunsul la „Numă ziua”, spusă tinereste de „VITRINA LITERARĂ”.

Fără îndoială, că e demnă de relevat vat sârguința colaboratorului nostru Ion Foti, depusă la revista „PROFIELE LITERARE”. D. Foti urmărește cu râvnă ținta, pe care și-a propus-o: să facă o revistă mare, în care să fie cât mai ales material și din domeniul clasic. Ii dorim același entuziasm de până acum, ca revista să-și netezească drumul, găsind ecou la atâția dorinici de cunoștinți variate și necesare.

RAZE DE LUMINA Nr. 4 (revista studenților în teologie din București) publică o frumoasă scrisoare, adresată părintelui prof. I. Mihălcescu; apoi interesante „note specifice religioase la români” de Emilian Vasilescu. D-sa examinează ce s'a scris până acum asupra sentimentului religios la români (Ralea, Motru, Gherea, Marin Ștefănescu, Arhim. Iuliu Scriban) și ajunge la concluzia:

„Ce are de făcut plugarul pentru ca să ducă o viață mai bună? Să-și pună nădejdea în Dumnezeu, să nu-l supere cu fapte rele și să-i atragă bunăvoința prin fapte bune. Aceasta este în esența ei, religioșia vie a poporului însoțit cu natura”.

Mică și modestă, dar plină de gânduri bune e revista „INFRAȚIREA”, a cercului studentesc băcăuan. Ne-ar părea nespuse de bine să știm, că cei cari scriu în „Infrațirea” sunt studenți. Sunt pagini scrise cu avânt tineresc și cu râvnă de aprofundarea chestiunilor. Ce-eace însă ne îndeamnă mai mult să re-

marcăm revista, nu-i atât ținuta ei, ci directiva precisă și unitară.

Remarcăm din primul articol, semnat de preot G. Bujor.

„Prin armare, nu timp, ci conștiință și muncă”. Să-ți faci o conștiință clară de rostul tău în lume și să muncești cinstit, stăruitor pentru binele multimei, care te-a crescut și te-a destinal să fi în serviciul ei, duce meren la întrebarea de unde pleci și încotro trebuie să-ți analizezi puterile de muncă: pentru nemul tău și numai pentru ei”.

În drama, care se desfășoară acum din cauza dezorientării învățământului, cuvintele părintelui Bujor reprezintă desigur un aspect interesant.

ECOUL e cea mai tânără revistă. E ecou teatral, literar, plastic, muzical, critic, cinegrafic, politic și săptămânal. În nr. 1, în locul cunoscut prin tradiție programului, directorul Ecoului, d. Radu Miclea face „inscripții pe stin. dard”.

Desprindem următoarea inscripție: „Programul revuistic, încărcat și mai arhăbanal ca o listă de bucate, nu constituie astăzi un divertisment fecit. Porcăm la drum — pe care-l dorim cât mai lung — cu îndrăsneala linerilor și experiența bătrânilor, grupati în jurul ziarului nostru”.

Dorim și noi cât mai lung drum Ecoului, care are în nr. 2 și colaborarea d-lui N. I. Russu despre devotatul cercetător al istoriei literare, N. I. Apos-telescu.

B. C.

MAIORESCU va constitui multă vreme — poate totdeauna — cea mai frumoasă pildă de delicatețe și obiectivitate. Ast-fel — continuându-și interviul — d. Basarabescu adogă cu amărăciune: „Constat cu măhnire că pilda lui Titu Maiorescu care, când descoperia un talent, chiar fără să-l cunoască, îl scotea în evidență — n'a dat roade, n'a fost de nimeni urmată”.

PARA MILA vorbește d-sa (deși n'a ațat să amintească versul lui Virgiliu: Timeo Danaos....) și despre critica literară „pe grupări... pe reviste... pe sa-loane literare, pe orașe și pe bilete de recomandare” despre acel „complot al laudelor sau al tăcerii” care „nu pot fi. losi culturii literare”, dar „pot satisface ambițiuni, vanități și mai ales dorințe de răsunare ale unor suflete pădurețe și bicisnice”.

CRAINICUL din Ploști se vede ajuns la nr. 15, mai variat, și mai viu decât oricând.

Ce păcat că versurile nu pot trece nici măcar pragul celei mai largi bunăvoinți.

Limba românească — vai! — e, uneori, oribil scâlciată ca în:

Si a sosit ea și în alte rânduri...
Cu zâmbetul, din cuibul buzii doar,
zburat

Numărul se deschide printr'un articolas privitor la unul din... directori care (bizară coincidență!) scrie: „Sancta simplicitas”...

P. P.

Literara

oseama de cuvinie

O butadă a lui Adrien Héhrard:
— Fiecare om are vârsta care-l se-
pără de mcarte!

Racine povestea că un medic i-a in-
terzis să bea vin, să mănânce carne, să
citească, să scrie și să se plimbe. Ple-
nând a adăugat
„Cât despre rest poți să te bucuri...”

Abatele dela Rivière avea intenția să
devină cardinal și pentru a-și ajunge
scopul, nu se da în lături dela nimic.
Cătar de a trădu pe binefăcătorul său
ducele d'Orleans. Ducele, după ce întâlni
pe neordnicul favorit, spuse ami-
cilor săi:

„Abatele de la Rivière știe cât valo-
re, căci m'a vândut de multe ori”.

Napoleon se gândi să constituie o bi-
serică anglicană, independentă de Papa.
Într-o zi vorbi despre aceasta cu rărul
du d. de Barral.

„Nu i așa, vere, că Franța se poate
lipsi de Papa?”

„Da, sire, după cum armata se poate
lipsi de Napoleon”.

Acest răspuns reuși să dezarmeze pe
Napoleon de proiectele de schismă.

Regele Ludovic Filip, în timpul unei
vizite în Normandia, oferă o țigară
primarului unui oraș, care îi făcuse o
primire, într'un mod cu totul aparte de
calduroasă.

— Țigara asta, ah! sire, strigă pri-
marul pătruns de recunoștință, această
țigară o voi fuma-o toată viața mea!

Într-o zi un curtezan spuse bufonului
lui Filip II, regele Franței:

— Dacă vei continua să mă iei în ba-
teură, te voi străpunge cu sabia.

Înfurișat, bufonul merse să se plângă
regelui:

— Sire, se atentează la viața mea.

— N'ai nici o frică, spuse suzeranul.
Dacă cineva te va ucide, va fi executat
de mine însumi cinci minute apoi.

— Oh! Sire, retuă bufonul. Mejestă-
ta voastră nu poate să facă acest lucru
cinci minute înainte?

Sub regimul ultimului rege francez,
un solicitator vine să găsească pe un
alt funcționar cunoscut în acea epocă
din lipsa sa de scrupule. Asigurându-
se că sunt singuri, solicitatorul spuse
restuia cu un aer misterios:

— Doamne, suntem între noi. Iată
1000 de franci și nimeni nu va afla ni-
cic.

La care înaltul funcționar în chestie
răspunde fără să se cîntească:

— Ascultă-mă, doranule, dă-mi 25.000
de franci și spune apoi la toată lumea.

bazar

EXPORTUL DE LEMNE AL POLONIEI

Iată, după o statistică din 27 Octom-
brie 1928, exportul de lemne al Poloniei:

1922	3000 tone	85.932 zloți
1925	3175 tone	251.321 zloți
1926	4900 tone	365.965 zloți
1927	6360 tone	648.965 zloți

Cea mai mare cantitate este furnizată
Germaniei și Angliei.

ACTIVITATEA UZINELOR SKODA IN CURSUL ULTIMILOR ZECE ANI

Uzinele Skoda posedă în Cehoslovacia
11 stabilimente, în diferite orașe. Mai
posedă trei mine de cărbuni, cariere de
piatră calcaroasă, etc. În Sept. 1928, nu-
mărul lucrătorilor folosiți, era de 32.000
Suprafața ocupată de cele 11 uzine, este
de 5.500.000 m. p. Atelierele sunt deservite
de 82 km. linii ferate normale, pe
cari se întrebunțează 18 locomotive și
175 vagoane pentru transporturile nor-
male, plus un mare număr de vagoane
speciale cari poartă până la 88 tone.

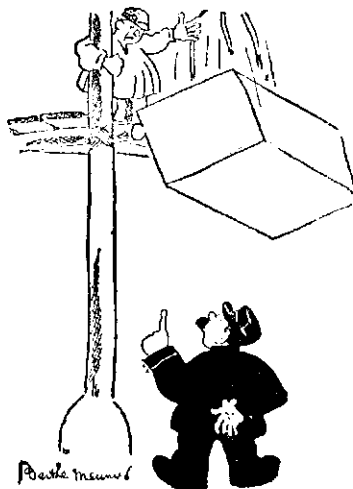
Centralele de vapori ale stabilimentelor
Skoda cari sunt în număr de 7, produc
anual până la 750 milioane kgr. vapori.
Forțele motrice, ating 50.000 H.P. Sta-
bilimentele au 5.200 motoare electrice.
Uzinele Skoda consumă anual 300.000
tone cărbuni, din care o mare parte e
transformat în gaz în 44 generatoare,
de o capacitate totală de 1.500.000 m³ de
gaz în 24 ore; 270 prese de diverse grosi-
mimi furnizează o presiune totală de
65.000 tone.

Curierul direcțiunii din Praga s'a ci-
frat în Decembrie 1922 la 11.000 scri-
sori; în Martie 1928, el s'a ridicat la
109.000. Stabilimentele Skoda posedă 400
imobile în 25 comune. Ele posedă în Ce-
hoslovacia 16 birouri de ingineri și
electro-tehnicieni, 30 magazine sau de-
pouri, 17 ateliere pentru reparatul au-
tomobilelor și 290 de agenții și sub-agen-
ții pentru diferite categorii de produse
pe cari le fabrică. În străinătate, stabi-
limentele Skoda au agenții sau repre-
zentanțe în mai toate țările.

caricatura zilei

REGLEMENTUL...

— Ia seama! dacă-mi cade'n cap, te
dau în contravenție..

(Show)

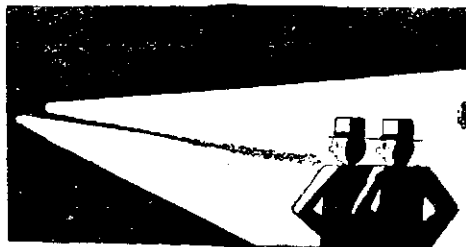
CUTREMUR DE PAMANT

— Cutremură-te! Cutremură-te încă
pământule, tot nu e salata noastră des-
tul de amestecată....

(Le rire)

INVIDIE

— E mașina lui Jean... Și, nu vezi: a
îndreptat farurile spre noi ca să ne or-
bescă....

— Cu atât mai bine: nu-i mai vedem
nutra....

(Dimanche illustrée)

P O P A D U H U

de IOAN CREANGĂ

Cine-a întâlnit vreodată în calea sa un popă, îmbrăcat în strac-sărăcuțe, scurt la stat, smolit la față, cu capul pleș, mergând cu pas rar, încet și gânditor, răspunzând îndesat „sluga dumitale” cui nu-l trecea cu vederea, căscând cu sgomot când nu-și găsea omul cu care să stea la vorbă, făcând lungi popasuri prin aleile ascunse ale grădinilor publice din Iași, cu câte o carte în mână, tresărind la cântecul păsărelelor și oprindu-se cu mirare lângă moșnicălele de furnici, pe care le numea el „republici înțelepte”, desmerdând iarba și florile câmpului, icoane ale vieții omenești, pe care le uda cu lacrimă fierbinte din ochii săi, și apoi cuprins de foame și obosit de osteneală și gândire, își lua cătinel drumul spre gazdă, unde-l aștepta sărăcia cu masa întinsă?

Acesta era părintele Isăia Duhu, născut în satul Cogeasca-veche, din județul Iași.

Patru păreți străini, afumați și îmbrăcați cu rogojini; teancuri de traftoloage grecești, latinești, bulgărești, franțuzești, rusești și românești, pline de painjeni și aruncate în neregulă prin cele unghere, un lighean de lut cu ibric pentru spălat, în mijlocul odăiței, apărie pe jos, gunoii și gândaci foșgăind în toate părțile, o pâne uscată pe masă și un motan ghemuit după sobă, era toată averea sfintiei-sale.

Mare de inimă, iar de gură și mai mare, părintele Duhu nu se învrednicise de o viață mai bună; dar se vede că nici poftea el una așa de vreme că nu-și astâmpăra gura către mai marii săi, măcar să-l fi picat cu lumânarea.

De copil, în seminarul Socola, unde-a învățat carte — mai mult singur decât dela profesori — își puna degetele pe o piatră și le bătea cu alta, de ciudă că nu scria nimic; se lovea cu pumnul peste cap, când vedea că nici dascălul nu putea să-i talmăcească bine ceva, și vai de școlarii care-l sminteau dela învățătură!

Așa fiind el, ci-că unul dintre călugării Socolei a zis că e bun de călugăr, numindu-l „Duh diavolesc”, și (de unde până unde), l-a și călugărit și Duhu i-a rămas numele. Iară el, Isăia Teodorescu se iscălea. Și din școlar, profesor a ajuns la Socola; și duh din duhul său a dat școlarii săi o bucată de vreme. Dar purici mulți nu făcea într-un loc, (Doamne ferește); căci era duh (neastâmpărat și) neîmpăcat, chiar cu sine însuși. Nici lacom de avere, nici de cinuri; multumit cu cât avea, cu cât n-avea, când te miri ce nu-l venea la socoteală: ia-ți popă dăsații și toiagul și pe ici și pe drumul. (Vorba ceea: „Geasta cu trepădatele că nu s' departe satele”).

Aci era la Socola, aci în Iași, aci la mănăstirea și în Târgul-Neamțului profesor, de unde cutreiera munții în sudoarea frunții, și mai la tot pasul cânta:

*Ruinata cetăție ce acoperă-acei munte
Și de unde ochiul vede lucruri multe.*

Apoi:

*Pe o stâncă neagră într'un vechiu castel
Unde curge'n vale un râu mititel,*

Iar la urma urmelor:

*Pasăre galbenă'n cioc
Rău mi-ai cântat de noroc!...*

Și tot așa și iar așa, până i se făcea viața neagră și aci, ș'apoi iar se întorcea în Iași, îndrăgindu-i pentru o bucată de vreme.

Duh neastâmpărat și cutezător, în predicele sale de pe amvoanele bisericilor, înțepa ca vespea, zicând:

— Elisei a curățit de lepră pe Neeman Sirianul, trimițându-l să se scalde în apa Iordanului. Iară eu vă trimet la Căcaina ca să vă curățați de lepra ignoranței și a trândăviei.

— Odată era o floare numită rușinea fetelor, foarte răspândită în țară la noi, dar de când au luat „marșavele de modă” locul gospodinelor române, această floare a început a dispărea din grădinile și țările noastre.

— Cine are urechi de auzit să audă!

Iar pe cei slugarnici, mândri și luxoși i arată cu degetul, zicând:

— Fățarnice, a zis Hristos, curăță mai întâi partea cea din lăuntru a paharului și a blidului, ca să fie și cea din afară curată.

Și câte și mai câte, publicate prin jurnalul „Predicatorul Moralului Evanghelic”, redactat de dânsul până i-a luat ierarhia puterea de predicator. Dar părintele Duhu nu i-a tors măsă pe limbă.

Odată, slujind un episcop oarecare de hramul bisericii la Buna-Vestire din Iași, părintele Duhu intră în biserică, se închină rar pe la icoane, și cum era multă lume adunată și episcopul sta în strana arhierescă, îmbrăcat pompos și cu mitra pe cap, părintele Duhu se oprește în față-i și zice în gura mare, clădinând din cap:

— „Dragul mamei Cănilic, bine-ți sede Mitropolit... Unde-i neneacă-ta să te vadă! Apoi oflând adânc, mai adaugă:

— „Când veți vede uriciunea pustiirii stând la locul unde nu se cade să stee, să știți că aproape este sfârșitul a zis Hristos”.

După aceea se trage cu dispreț din fața episcopului, și ieșind din biserică, își caută de drum.

Iară ceilalți popi, înlemniți cu mâinile la piept, cât pe ce să cadă amețiți din picioare, de frică și de rușinea arhiștorului.

Nu târziu după aceasta, Mitropolitul face pe părintele Duhu arhimandrit cu mitră, adică îi dă voie să poarte straie de mii de lei, fără să aibă cu ce să și le cumpere.

Și părintele Isăia în loc să umble mortuș, ca alți popi, după cersărit, luând și de pe viu și de pe mort, să aibă cu ce se împotona, el, dimpotrivă, zicea că este de altă părere și anume: „Decât să dai de pomână la calici Sâmbăta, mai bine ceva de băut mahmurilor, Marțea”.

Odată, chemând episcopul unei biserici mai sărăcuțe pe părintele Duhu să slujească de hram, Sfînția-sa și-a atârnat la piept o cruce mare de lemn, legată în sfioră groasă de cânepă, zicând:

— Iartă-mă, Doamne, că te-am spân-

zurat cu apă, neavând lanț de aur nici de argint, cu care te spânzură mai marii mei, Arhieriei!...

La mănăstirea Neamțului, stând adeseori de vorbă cu starițul Naftană părintele Duhu îi zicea, sfichiindu-l, că rușii din această lavră românească s'au puezit, ca și holera, adusă în Moldova pe cozile cailor rusești la 1828. Starițul ne mai putându-i sta împotriva, zicea dela o vreme: „Hai pacam părinte Isăia”, cinstindu-l cu rachiul înduleț cu miere, pahar după pahar, până ce părintele Duhu spunea:

— Lasă-mă în pace, cuvionase, că se învârtește lumea cu mine de-atăta ghiazmă rusească; mai bine să nu se împacăni. Și începea a-i cânta pe glas al doilea (irmosul următor):

— Umblat-au Israel prin valul cel învaluit, c'un uleiur legat de gât, și cum curcan fript, că s'a proslăvit: (Apoi antifoanele bețivilor, pe glas al patru-

a):

— Din tinerețele mele, multe oale și ulcele se luptă cu mine; dar mai multe păhărele, câte stele sunt pe ceriu...

*Ploscuța mea, iubit vas,
Pasăre cu dulce glas;
Eu la gară te rădic,
Tu îmi cântă, coglic! coglic!
Și nu măndur să te las,
Căci mă plesnești tot în nas...*

*Vai sărace boloboace,
te-ai face mai încoace
Să ne strângem vre-o câțira
Not spre mântuirea ta.
Ș'or mai veni vr'o doi-trei
Și fiom pune căpătâi,
Ș'om aduce-un popă rus
Și te-om da cu fundu'n sus.*

Unui arhimandrit grec, ce blagoslovea pe diacon la slujbă: „Să îndrepteze Domnul pașii lui spre tot lucrul bun”, părintele Duhu îi zise:

— Ba mai bine să îndrepteze Domnul pașii voștri peste Dunăre, cuvionilor, că destul ne-ați pângărit biserică și neamul cu smeritele voastre blagoslovenii.

Profesorul ai Columb dela Liceu, care zise odată părintelui Isăia „Bună dimineața, Duhule!” el îi răspunse:

— Mulțumesc, cadavrule! Și cred că ai la știință că cuvintele: popă și profesor se încep cu „pocoți”, ca și substantivul, porcule.

Popilor de mîr, pe cari îi numea Hal-lei, le cânta antifoanele următoare:

*Diaconii și cu pochă,
De treji ce sunt, de-abia văd cu ochi,
Iar mamei lor preutesc
Beția din cap nu te mai iese.*

Și câte ponturi (și ponosuri) nu dă dintr'ânsul, de-i era și lui lehamel-câte-odată să se mai întâlnească cu cineva și să-l mai stârnească la vorbă.

Odată, ieșind supărat dela Mitropolie, îl întâlnește părintele Arbore dela Bărnovschi, și îl întrebă:

— De unde vii, părinte Isăia?

— Nu știu.

— În ceotro ai luat-o, părinte Isăia?

— Nu știu.

— Cum așa, de nu știu nici de unde

carti redactate în extrase

LES ENFANTS TERRIBLES

Jean Cocteau

Acum câțiva ani, Cocteau a descoperit și a prezentat publicului un copil precoce și talentat, care avea pe „dracul în trup”: Raymond Radiguet. În lumea literară el apăru, străluci, se stinse, lunecând ca o stea dela lumină scilpitoare la bezna veșnică (Raymond Radiguet: *Le Diable au Corps, Le Bal du Comte d'Orgel, Les Joues en feu*).

Cine ar putea să afle, — cu siguranță, precis nu știe nici însăși Cocteau, prin ce proces de incubație inspirativă, prin ce schimburi tănuite de valori spirituale și pilde vizual constatate, au luat ființă copiii săi de azi. Nu întruchipați în carne și oase, dar vii, întârziți în arena copilărie, și având pe dracul în suflet.

Tragică e povestea „lânărului de zăpadă” și a „fecioarei de fer”. Ea va fi urmărită cu interes intensiv de oricine a visat vreodată cu ochii deschiși. Acela va păși în fenomenala „cameră-univers” cu nedumerire, se poate, dar curioasă și cu nervi încordați de atenție. Va tremura desigur mâna care întoarce paginile, — sângeroase, sălbatic pețale ale unei flori suave și monstruoase, dar nu-i va scăpa până la sfârșitul slovei din urmă, cartea în care palpita atât de groaznic: viață, vis.

Au fost odată doi copii — de n'ar fi fost nu s'ar mai povesti — doi copii aproape părăsiți: Paul și Elisabeta. Ei aveau tată, el murise de beție; mama, treizeci și cinci ani era paralizată și cu zilele numărate. Unei mătușe, un meu viclean îi furase mințile.

Paul avea patrușprezece ani, fata șaseșprezece. Băiatul era slăbuț, palid și dispus la tuberculoză. El avea din când în când accese de somnambulism, Elisabeta era sdravănă, promitea să defrumosă; luând mereu poze alegorice, ea vedea de maica-sa acasă: deși, — ca vai de om. Paul umbia la ea. De copii, vedeau din când în când medic, și bătrâna Marieta. El avea un prieten, devotat, fidel ca un dușman: Gerard; mai târziu și o prietenă, Agathe, moasă ca o plantă acățătoare.

Elisabeta și Paul se adorau. Unul fără cel nici n'ar fi putut trăi. Dar asta nu o știau. Își petreceau timpul în jocuri și blesteme, într'un sbucium în-

versunat, iscusit, necurmat. Acele două făpturi învrăbite până la un parosism neînchipuit, aveau suflete imbinate.

Săraci, fără habar, dezordonați cu metoda, lipsiți de griji ca și cei din fașe: adevărați predestinați, duceau în viața una prafului și neorânduții — camera lor — o viață de năluci insufleteite sub chip omenesc. Două paturi, ceva merinde la îndemână pe câte un scaun, niște cărți cetite și răscolite, alt nu le trebuia. Porneau, pe ciudate terenuri, și poposau la răscruce de vis cu viață. Exploratori sureșcitați de goana închipuirii, infierbântați de un soare lăuntric, ei aveau într'un sertar, un card de nimicuri-simboluri, „comoara”, „Joaca” lor avea ceva minunat, impunător. Gerard și Agathe potolii din fire, se luau după ei, fascinați.

La liceu, Paul avea și un idol: Dargelos. Frumos, isteț, voinic, copil groaznic și el, dar tip de realizator aventuros. El îl disprețuia pe Paul și admira-

ția acestuia o lua în răs. Aruncă odată, isbește, lovește înadins pe Paul cu o minge de zăpadă. În ea ascunsese o piatră, Paul a căzut, înăbușit de sânge, dar nu și trădează agresorul.

Rezultatul incidentului: doctorul prescrie hotărâtor: liniște, odihnă, supraalimentare. Adio, învățătură, liceu, adio Dargelos! Elisabeta veghiază singură pe frățior, cu o prisosință pastornată.

Le moare subit mama. Paul se restabilește complet. Elisabeta e tot mai frumocasă. Ei trăesc tot nedespărțiți, și tot mai haini. Curge timpul, ca apa; rămân ca pietrele, copiii: în esență neschimbați.

Elisabeta se mărită, cu Michael american foarte bogat. El moare în chiar ziua nunții. Chiar și trebuia să moară, n'avea ce căuta în sanctuarul visului, își implinise misiunea, îmbogățise pe Elisabeta. Ea de altminterea nu se sinchisea nici de el, nici de avuția lui. Murind soțul, cele două suflete gemene nu pot încă realiza ce-ar fi fost pentru ele o desbinare comlectă, și continuă să se sfășie, să se sfideze, să se agite.

În noua locuință, în camere deosebite, tinerii, tot copii, nu se simt la îndemână și nu se dumeresc că le lipsește. Inconștient, pe o galerie ca anume construită, cu paravane, divane, cu helerochite suvenire și sdrențe nemai pomenite, ei recrează vectrul cuihar, reinvie atmosfera prietnică își restabilesc „comoara”, reîntronează anarhicul învălmășag: iar prietenii, supuși plecați, își reiau locul alături de suveranii dezordinei și ai fanteziei.

Gerard e îndrăgostit de Elisabeta, căruia puțin îi pasă. Agata iubește pe Paul, el o bruftue, nemilos ca un copil cu hărăț. Ei dibue inima fără știrea lui. Când prinde însăfârșit de veste — și constată ce bine seamănă Agata la fața cu Dargelos cel neuitat, i se deschid și ochii surorii. Ea citește în inimile tuturor; povestea lor nu-i e pe plac. Ha! Paul e bunul ei, numai al ei. De el să nu se atingă nimeni, mă rog!

Manevrează machiavelic și pe nerăsuflăte. Hotărât, ea voeste binele lor, ș'al

ni nici încotro, te duci?

— Iată cum: răspunse părintele Duhu: „Duhul eram băiet, stupeam în palma stângă și apoi trânteam cu muchea palmei celelalte în stupit și în care parte sărea într'acolo apuceam și eu.”

— Și acum tot așa faci? întrebă părintele Arbore.

— Tot, (batăr să crape dracul).

— Dar dacă din întâmplare ar sări capitul în spre Golia, cum îți s'ar părea?

— Dar știi că m'ai ars, Haldeule, zise părintele Duhu, luându-și talpășița, Duhu de mănios.

La cea d'n urmă, strângând părintele Duhu para câte para, și-a comisionat cărți spiritiste și cufundu-le, ci-că a zis că are oare-cine:

— Aceste cărți încapând pe mâna unor citatani ignoranți, ai să auzi vorbinduse, că fac minuni ca Sfinții.

— Și sfânt să fie rostul părintelui Duhu, că tocmai așa s'a întâmplat.

Într'una din zile, neavând el cu ce să cumpere pâne, le-a luat cu vravul

și le-a vândut directorasului unei școle primare cu te miri ce. Și de-atunci începutul Spiritiștilor în Iași. De-atunci Grigore Nazianzul, Efreim Sirul, Solomon, teșteptul și alți răposați de veacuri nu se mai pot liniști în morminte: întrebare peste întrebare li se face. S'apoi ia să nu răspundă, că dracu-i a lor pe șapte ani.

Auzind părintele Duhu că s'a făcut zvon prin Iași despre niște năzdrăvăni ca aceste, ci-că s'a luat Sfinții, sa pe gânduri zicând:

— Vai de cel ce se sminteste, dar mai vai de cel prin care vine smintea!

Și poate că din această pricină bolnăvindu-se greu, și-a dat duhul, tocmai când ajunsesse îngrijitor la biserica Nicorița din Tătărași: de unde aproape fiindu-i tinterimul Eternitatea, și-a luat acolo casa de veci — fie-i țărâna ușoară — și de-atunci ca mai ba să-l vadă cineva bătădăind pe ulițele Iașilor.

IOAN CREANGĂ

ei. Inșeală pe Paul: — Agatha nu-l iubește. Convinge pe orfană că e aleasa lui Gerard, iar Paul că nici nu vrea să stie de ea. Pe Gerard îl domină; vrut-nevrut va cere-o pe Agatha, tovarășe demnă de el.

Când i-a imolat pe toți trei, răsufală ușurată. Camera, comoara, unitatea Paul-Elisabeth — salvate!

Salvate?... Nu după așteptările ei.

În „comoara” din sertar se depusese de curând un bulgăre negru, cu miros ciudat, Dargelos pe care Gerard îl întâlnise din întâmplare, i-l trimisese lui Paul. Batjocoră. Bine înfipt în viață, explorator, colecționar de otrăvuri exotice — visul copilăriei sale — Dargelos își mai râde încă de becnicul care visa pe vremuri să-l imite.

O minge albă, un bot negru: o viață de om. Paul se otrăvește și o vestește pe Agatha. Când ea sosește el e pe moarte, dar tot falfăse dragostea lor, înșfârșit descătușată.

Acum știu cine le-a fost călăul.

Elisabetha primește explozia lor de ură, drept în obraz.

Se apără — Pledează patetic. E nebună și lucidă tot odată. Își degolește sufletul, îi isbucnește patima. Vrea cu orice preț să biruiască. E a tot putințe. Hipnotizează privirea lui Paul, îl atrage în cercul de vrajă al „jonei” copilărești. Simte că el o urmează iar în lumea lor plufitoare de atunci. Ochii ce se vor închide numai pe ea o privesc. E iar al ei. La recucerit. Atunci își sboară creierii c'un glente: din pragul veșniciei mai strigă odată pe iubitul-frate, tovarășul de-apururi.

Au fost odată, doi copii, rătăciți prin viață și vis...

Sunt locuințe și existențe a căror dezordine oamenii cu judecată nu o pot admite să dureze mai mult de cincisprezece zile, totuși ține ani de-a rândul. Când se întâmplă însă să fie impulsul împrejurărilor o adevărată forță vie, atunci nu dă greș judecata lor.

Ființele ciudate și faptele lor asociate sunt farmecul lumii celor mulți, care îi expulzează. Repeziția pe care o dobândește ciclul în care respiră aceste suflete tragice și ușoare, neliniștite. Fleacurile copilărești dela început, sau luat atunci drept glume.

Trecură, astfel, trei ani, în strada Montmartin, pe ritmul monoton al unei intenționate nepotolite. Elisabeth și Paul, copilăroși din fire, continua să trăiască ea și când ar fi ocupat două leagăne gemene. Gerard iubea pe Elisabeth, Elisabeth și Paul se adorau, se sfășiau. Cam la cincisprezece zile, după câte-o sfadă nocturnă, Elisabetha își pregătea geamantanul, anunțând că se mută la otel.

Aceleași nopți violente, aceleași dimineți greoaie, aceleași după amieze nefârșite, în cari copiii deveneau niște scu-

fundături răutăcioase, niște cărțițe în plin soare. Se întâmpla uneori să iasă împreună Elisabeth și Gerard, în timp ce Paul își vedea de ale lui, tot ce priveau, nu era însă proprietatea lor proprie. Slugi ale unei inflexibile legi, ei cărau tot în „camera” unde se făcea mierea.

Nici le trecea prin minte acelor orfani că viața e o luptă, și că ei creșteau în contrabandă, că erau tolerați de scartă, că ea închidea ochii. Li se părea firesc lucru să aibă medicul și mchiul lui Gerard, grijă de nevoile lor.

Bogăția e o aptitudine, și sărăcia de asemenea. Un calic devenit bogat va desfășura o calicenie luxoasă. Copiii se simțeau atât de bogați, încât orice a-vuție, nu le-ar fi schimbat felul de trai. Le putea veni prin somn norocul, la deșteptare nu și-ar fi dat seamă.

Ei nu adevereau prejudecățile împotriva vieții ușoare, a morăvurilor ușoare și fără voie puneau în practică „admirabilele facultăți de trai liber și ușor, îrosite prin muncă” despre cari pome-nește un filosof.

Cu planuri de viitor, studii, lecuri, demersuri, nu-și băteau capul, nici cât Lar fi ispitit pe un câine de-al lui să păzească oile. În jurnale citeau crinide. Erau din rasa care strâmbă tiparele, pe care o reformează o casarmă ca New-York, și care preferă viața din Paris.

Astfel încât atitudinea neașteptată pe care Gerard și Paul o constatară la Elisabetha nu putea să fie pricinuită de nici o considerație de ordin practic.

Voia să-și găsească de lucru. Era sătulă de un trai de slujnică. Treaba lui Paul, și facă ce-i place. Ea avea nouăsprezece ani, iar felul de viață pe care-l ducea, nu putea să-i mai pricască. Nu-l mai ducea, nici o zi și pace.

— Pricepi, Gerard, repetă dânsa. Paul e liber, de altfel e și incapabil, nul, e un măgar, un întârziat, trebuie să mă sbat singură. Și chiar, ce se va alege de el, dacă nu măși hotărâ să muncesc cu. Las pe mine — Îmi voi găsi un loc, trebuie.

Gerard înțelegea. Tocmai înțelese. Paul, ea o momăie, înfășurat în plapomă, gata de „plecare” asculta aceste noi injurii, deșirate pe ton grav.

— Bietul copil, urmă dânsa, trebuie să am grijă lui. Bolnav tot mai este. Sții și tu Doctorul... (lasă, lasă. Girafă, el doarme) doctorul mă neliniștit grozav. Judecă singur: a fost de ajuns un bulgăr de zăpadă, să-l doboare, să nu mai învețe. N'are bietul nici o vină. Păcat ar fi să-l învinovățesc, oricum însă—duc un infirm în cărcă.

— Infectă! o! cât e de infectă, eugeta Paul. El se prefăcea că doarme, ener-varea i se trăda prin ticuri.

Elisabetha îl pândea, tăcea și, călău

experimentat, reîncepea să ceară sfat și să se căineze.

Gerard îi răspundea că Paul ar fi bine, că era sdravăn, robace acum. Replica prin nehotărârea, lâcomia, de vlăguirea lui.

Și când, ne mai putându-se slăbi el mișca, se făcea că se trezește, ea întreba cu glas duios ce dorește și schimba vorba.

Paul avea șaptesprezece ani. Dela șaptesprezece i s'ar fi dat douăzeci. Zahărul rării nu-l mai putea face să-și iasă de sărite, soru-sa o lua mai de sus.

Prefăcându-se că doarme, Paul se afla într'o situație atât de defavorabilă încât preferă să se amestecă la conversație. Isbucni. Tânguirile Elisabethei lui ră numai decât rang de injurii. Leninismul lui era criminală, scârboasă. Își asasină sora. Era capabil să se lase întreținut de ea.

În schimb, Elisabetha, devenea o faroană, o caragioasă, o nerușinată, o capabilă să fie de vre-un folos, incapabilă să muncească.

Pentru a riposta cu temei, Elisabetha fu silită să treacă dela vorbe la faptă. Ea rugă pe Gerard să o prezinte într-o casă mare de croitorie; a cărei patronă era cunoscută de el. Va fi vânzătoare. Va munci.

Gerard o conduse — croitoreasa n'avea mase uimită de frumusețea ei. Din nou norocire, meseria de vânzătoare cere cunoștință de limbi străine. Nu putea angajată decât manechin. Mai era acolo o orfelină, Agatha; tână fată care nu fi incredințată acestuia; nu era nici teamă cu privire la mediul tovarășesc celălalte.

Vânzătoare?, manechine? Elisabetha nu făcea nici o deosebire. Din puterea a-i se propune să fie manechin era i se oferi să debuteze pe o scenă. Se învioră.

Această reușită mai avu un rezultat ciudat.

Paul va fi îndrăcit, prevăzu-ea.

Or, fără cea mai ușoară umbră de joca o comedie, îmbeldit de cine știu antidotii. Paul se infurie cumplit, ticluind, tipând că nu veește să de fratele unei femei ușoare, că iar o veni mai bine să o vadă bătând și zile.

— Foarte mulțumesc, te-ai întâlnit ripostă ea.

— Dealtfel, rânjea Paul, nu te-ai vădit în oglindă, sârmană ființă. Văi ridicolă. După o singură oră, vei fi de afară cu un picior în spate. Tu? manechin! Ai greșit adresa. Te puteai curând angaja ca sporiețoare de pă-

(Continuare și sfârșit în Nr. ul viitor)

